

วงวรรณคดี

บัญชีเรื่อง

อิเหนาเข้าเมือง	พระราชนิพนธ์	๑
ตามเด็จเจ้าประพาธยุโรป		
... .. พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระธมมคตนิพนธ์		๗
บ้านเขา - บ้านเรา	แสงกรานต์	๑๒
พระยากัดยานไมตรีเจ้าเฝ้าฯ	องคต	๑๓
วัดสุวรรณดาราราม สมเด็จพระยาตำรากราชานุภาพ		๑๗
ตั้งคมเมืองนอก	อนตดา	๑๘
ชุมนุมมหาเทพยดานาชาติ	จุฬารัตน์	๒๒
พระนครศรีอยุธยา	เกษม	๓๑
ทวยบทกวีประจำเดือนตุลาคม		๓๕
โฉบทกวีประจำเดือนกันยายน		๓๖
ในวงวรรณคดี		๓๘

การคัดลอกเรื่องจาก 'วงวรรณคดี' พึงได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร

ตุลาคม ๒๔๙๑

ราคา ๓ บาท

33

64

๑.๖๘

== วงวรรณคดี เล่ม ๓๓ ==

วงวรรณคดีเป็นหนังสือรายเดือน ออกทุกวันที่ ๓ ของเดือน

นางสาวรุจินทร์ ผลขวัญ เจ้าของ และ ผู้จัดการ

หม่อมหลวงหญิงจินตนา นพวงศ์ บรรณาธิการ

สำนักงานตั้งอยู่ที่ร้าน "ไชยณรงค์" ๗๗/๑ ถนนราชดำเนินกลาง บมอ.นุสสาวรีย์ประชาธิปไตย
ติดต่อทางจดหมายและบอกรับที่แผนกอำนวยการ ๑๗๗ ซอยพญานาค ถนนเพชรบุรี พระนคร

ราคาเล่มละ ๓ บาท

บอกรับครั้งปี ๑๖ บาท เต็มปี ๓๐ บาท ค่าส่งคิดเพิ่มตามอัตราไปรษณีย์

ต้องการรับ หรือขอปลีก ติดต่อที่ ๑๗๗ ซอยพญานาค ถนนเพชรบุรี พระนคร.

"วงวรรณคดี" พร้อมที่จะให้ความสะดวกแก่ท่านผู้สนใจเล่มขอ

ไชยณรงค์ ณ เชียงใหม่ - เหนือ ชวนนท์

เฟื่องงานแผนกถ่ายรูป ซึ่งถนัดมือมานานปี

ส่งฟรีส่งมอบท่าน

สร้าง. อัต. ขยาย.

ที่ ไชยณรงค์ แผนกถ่ายรูป

งานดี • รวดเร็ว • ราคาถูก

ไชยณรงค์ แผนกถ่ายรูป สีแยกอนุสาวรีย์ ประชาธิปไตย ราชดำเนิน

อิเหนาเข้าเมือง

พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
(พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสมมตอมรินทร์ ทรงรวบรวม)

ฉาก ริมถนนหลวงในเมืองคาทา

ตัวละคร นายมา นายอ่าง มะกะตอย ชุนพัฒน์หลง มิดเคอ๊กกอก ทนนานบุญส่ง
และชาวเมือง

บทร้องในพระราชนิพนธ์อิเหนาในรัชกาลที่ ๒

โทณ ม้าเอ๋ยม้าคัน

ผ่านคำข้าชนดัดบัล

ตั้งระหงทรงงามพวงพ

ทองที่ขบเรียบร้อย

เยื้องอกยกเท้าล่อดชา

คิดพยค้ำย้าท่าถอย

เปลี่ยนขวามาซ้ายขวารอย

ถูกน้อยชอยเต้นไปคามทาง

ผูกเครื่องสุวรรณวาทาจำหลัก

หมอนกำมะหยีบักหักทองขวาง

ล่อดด้ายของงาประจำคาง

พริ้งข้างอย่างเทศโกดันทอง

ม้าทหารให้น่าสง่างาม

ม้าก็ตาหยันตามแปนแถวถ้อง

อนชาขมาทงรอง

ม้าพเดียวเคียงต้องข้างไป

(ชาวเมืองออกมาคอยดูอิเหนา ในพวกชาวเมืองนั้นออกมาหนึ่งเรียงแถวตาม
ธรรมเนียม นายมา นายอ่าง กับมะกะตอย เดินตามกันออกมาคอย นายมาหนึ่ง
แถวพุดกับมะกะตอย)

นายมา — แอ้ น้มาดีอิเหนาเข้าเมืองดะดีนา มานั่งข้างน้เถอะไม้ดู้แน่นด

มะกะตอย — เออ อี้แต่มีนบอกเมื่อเข้าว่าอิเหนาจะมา อ้ายชันก็ไม่ว่าอะไร
มันเป้นอ้เนาอ้เนอะอะไร เคามาก็มากระเคาะกะนั้นเอง เออเมื่อกี้ว่า
ที่ไหนไม้นั่น ชันจะไต่ไปนั้ง

- นายมา — ^{๖๔๔}นั่งทนเถอะ จะเด้าให้พัง
(มีสเทือกก็ออกออก เดินเข้ามาใกล้นายมา)
- นายมา — ^{๖๔๕}อ้าว นายก็มาด้วยฤๅ—^{๖๔๖}เชิญข้างนี้^{๖๔๗}นาย^{๖๔๘} กูดบาย^{๖๔๙} กูดบาย^{๖๕๐} กูดบาย^{๖๕๑}
- มีสเทือกก็ออก — ^{๖๕๒}กอบใจ^{๖๕๓}คน^{๖๕๔} สบาย^{๖๕๕}ย^{๖๕๖}ห^{๖๕๗}ร^{๖๕๘} น^{๖๕๙}เถ้า^{๖๖๐}ดำ^{๖๖๑}อะ^{๖๖๒}ไร^{๖๖๓}กัน^{๖๖๔} ต^{๖๖๕}อะ^{๖๖๖}ไร^{๖๖๗} จ^{๖๖๘}น^{๖๖๙}ดำ^{๖๗๐}ม^{๖๗๑}เถ้า^{๖๗๒}ค^{๖๗๓}
^{๖๗๔}โน่น^{๖๗๕}ว่า^{๖๗๖}อ^{๖๗๗}เหน้า^{๖๗๘}จะ^{๖๗๙}มา^{๖๘๐} บ^{๖๘๑}้อ^{๖๘๒}มา^{๖๘๓}ร^{๖๘๔}ู^{๖๘๕}ฤๅ^{๖๘๖} เปร^{๖๘๗}ด^{๖๘๘}่า^{๖๘๙}ไ^{๖๙๐}เก^{๖๙๑}เป^{๖๙๒}น^{๖๙๓}อ^{๖๙๔}เหน้า^{๖๙๕} อ^{๖๙๖}อ^{๖๙๗}
นายมา — ^{๖๙๘}อ้าว ^{๖๙๙}เด^{๗๐๐}า^{๗๐๑}ย^{๗๐๒}เ^{๗๐๓}ย^{๗๐๔}ว^{๗๐๕}น^{๗๐๖}ท^{๗๐๗}เ^{๗๐๘}ย^{๗๐๙}ว^{๗๑๐}น^{๗๑๑} น^{๗๑๒}าย^{๗๑๓}อ^{๗๑๔}ย^{๗๑๕}าก^{๗๑๖}ฟ^{๗๑๗}ัง^{๗๑๘}ก^{๗๑๙}น^{๗๒๐}ง^{๗๒๑}ด^{๗๒๒}ง^{๗๒๓}ซ^{๗๒๔}
มีสเทือกก็ออก — ^{๗๒๕}เฮ^{๗๒๖} จ^{๗๒๗}น^{๗๒๘}ม^{๗๒๙}อ^{๗๓๐}น^{๗๓๑}ง^{๗๓๒} เ^{๗๓๓}น^{๗๓๔}ค^{๗๓๕}า^{๗๓๖}เ^{๗๓๗}น^{๗๓๘}ย^{๗๓๙}ม^{๗๔๐}เ^{๗๔๑}ม^{๗๔๒}เ^{๗๔๓}น^{๗๔๔}ก^{๗๔๕}ย^{๗๔๖}น^{๗๔๗}ด^{๗๔๘}ป^{๗๔๙}าย^{๗๕๐}ก^{๗๕๑}ว^{๗๕๒}า^{๗๕๓} จ^{๗๕๔}น^{๗๕๕}เ^{๗๕๖}ค^{๗๕๗}ม^{๗๕๘}ต^{๗๕๙} เ^{๗๖๐}ค^{๗๖๑}ม^{๗๖๒}ต^{๗๖๓}
^{๗๖๔}เ^{๗๖๕}น^{๗๖๖}เจ^{๗๖๗}็บ^{๗๖๘}ค^{๗๖๙}น^{๗๗๐} ไ^{๗๗๑}ด^{๗๗๒}ย^{๗๗๓}ร^{๗๗๔}เ^{๗๗๕}ย^{๗๗๖}ก^{๗๗๗}อะ^{๗๗๘}ไร^{๗๗๙} ป^{๗๘๐}ร^{๗๘๑}ง^{๗๘๒}ร^{๗๘๓}เ^{๗๘๔}ย^{๗๘๕}ก^{๗๘๖}ร^{๗๘๗}ม^{๗๘๘}ะ^{๗๘๙}ค^{๗๙๐}ิ^{๗๙๑}ช^{๗๙๒}ม^{๗๙๓}
นายอ่า — ^{๗๙๔}อะ อะ อะ เชา^{๗๙๕}หะ^{๗๙๖}เ^{๗๙๗}เ^{๗๙๘}เ^{๗๙๙} —
มีสเทือกก็ออก — ^{๘๐๐}แ^{๘๐๑}หม^{๘๐๒} ร^{๘๐๓}เ^{๘๐๔}ย^{๘๐๕}ก^{๘๐๖}ย^{๘๐๗}าก^{๘๐๘}ค^{๘๐๙}เ^{๘๑๐}ค^{๘๑๑}เ^{๘๑๒}เ^{๘๑๓} อะ^{๘๑๔}ไร^{๘๑๕}ด^{๘๑๖}ะ^{๘๑๗} ก^{๘๑๘}ะ^{๘๑๙} ก^{๘๒๐}ะ^{๘๒๑} ก^{๘๒๒}ะ^{๘๒๓} เ^{๘๒๔}ก^{๘๒๕}า^{๘๒๖} อ^{๘๒๗}อ^{๘๒๘} จ^{๘๒๙}น^{๘๓๐}ร^{๘๓๑}เ^{๘๓๒}ย^{๘๓๓}ก^{๘๓๔}ด^{๘๓๕}ู^{๘๓๖}ก^{๘๓๗}
^{๘๓๘}ฤๅ^{๘๓๙}ม^{๘๔๐}ั^{๘๔๑}ค^{๘๔๒}อ^{๘๔๓}อ^{๘๔๔}
(พร้อมกัน ฮ่า เว้นแต่^{๘๔๕}นาย^{๘๔๖}อ^{๘๔๗}่า^{๘๔๘})
มีสเทือกก็ออก — ^{๘๔๙}ค^{๘๕๐}า^{๘๕๑}ม^{๘๕๒} ฮ^{๘๕๓}า^{๘๕๔}ค^{๘๕๕}า^{๘๕๖}ม^{๘๕๗} โอ^{๘๕๘}ะ^{๘๕๙} อ^{๘๖๐}ิม^{๘๖๑}ป^{๘๖๒}ไ^{๘๖๓}ด^{๘๖๔}ไ^{๘๖๕}ค^{๘๖๖} ท^{๘๖๗}่า^{๘๖๘}ม^{๘๖๙}จ^{๘๗๐}ั^{๘๗๑}น^{๘๗๒}ว^{๘๗๓}่า^{๘๗๔}ม^{๘๗๕}ั^{๘๗๖}ค^{๘๗๗}ด^{๘๗๘}ู^{๘๗๙}ก^{๘๘๐}ฤๅ^{๘๘๑} อ^{๘๘๒}ั^{๘๘๓}ป^{๘๘๔}ร^{๘๘๕}
^{๘๘๖}จ^{๘๘๗}ริง^{๘๘๘}จ^{๘๘๙}ริง^{๘๙๐} ย^{๘๙๑}ู^{๘๙๒}ม^{๘๙๓}ไ^{๘๙๔}ด^{๘๙๕}ี^{๘๙๖} ย^{๘๙๗}ู^{๘๙๘}ม^{๘๙๙}ไ^{๙๐๐}ด^{๙๐๑}ี^{๙๐๒}
นายอ่า — (โก^{๙๐๓}ร^{๙๐๔}ข^{๙๐๕}) อะ^{๙๐๖}อะ^{๙๐๗} อ^{๙๐๘}้าย^{๙๐๙}อ^{๙๑๐}้าย^{๙๑๑} ฝ^{๙๑๒}ะ^{๙๑๓}ฝ^{๙๑๔}ะ^{๙๑๕} ฝ^{๙๑๖}า^{๙๑๗}ฝ^{๙๑๘}า^{๙๑๙} ห^{๙๒๐}ร^{๙๒๑}ัง^{๙๒๒} ช^{๙๒๓}ิ^{๙๒๔}ช^{๙๒๕}ิ^{๙๒๖}ช^{๙๒๗}ิ^{๙๒๘} ช^{๙๒๙}น^{๙๓๐}ก^{๙๓๑}ก^{๙๓๒}ก^{๙๓๓}
^{๙๓๔}ก^{๙๓๕}ั^{๙๓๖}จ^{๙๓๗}อง^{๙๓๘}ห^{๙๓๙}ะ^{๙๔๐}ห^{๙๔๑}อง^{๙๔๒} ด^{๙๔๓}ั^{๙๔๔}ค^{๙๔๕}น^{๙๔๖}ค^{๙๔๗}น^{๙๔๘}ค^{๙๔๙}ะ^{๙๕๐}ด^{๙๕๑}ั^{๙๕๒}ย^{๙๕๓}
(ซ^{๙๕๔}ุน^{๙๕๕}พ^{๙๕๖}ั^{๙๕๗}ค^{๙๕๘}น^{๙๕๙}ห^{๙๖๐}ด^{๙๖๑}ง^{๙๖๒} ห^{๙๖๓}น^{๙๖๔}า^{๙๖๕}น^{๙๖๖}บ^{๙๖๗}ุ^{๙๖๘}ญ^{๙๖๙}ด^{๙๗๐}ง^{๙๗๑} อ^{๙๗๒}อ^{๙๗๓}ก^{๙๗๔}มา^{๙๗๕}เ^{๙๗๖}้า^{๙๗๗}ห^{๙๗๘}ม^{๙๗๙})
ซ^{๙๘๐}ุน^{๙๘๑}พ^{๙๘๒}ั^{๙๘๓}ค^{๙๘๔}น^{๙๘๕}ห^{๙๘๖}ด^{๙๘๗}ง^{๙๘๘} — ^{๙๘๙}อ^{๙๙๐}ย^{๙๙๑}า^{๙๙๒}น^{๙๙๓}อ^{๙๙๔}ย^{๙๙๕}า^{๙๙๖}น^{๙๙๗}อ^{๙๙๘} บ^{๙๙๙}ั^{๑๐๐๐}ย^{๑๐๐๑}ค^{๑๐๐๒}อ^{๑๐๐๓}ง^{๑๐๐๔}การ^{๑๐๐๕} อ^{๑๐๐๖}ย^{๑๐๐๗}า^{๑๐๐๘}ชิ^{๑๐๐๙}โ^{๑๐๑๐}ด^{๑๐๑๑}ะ^{๑๐๑๒}ก^{๑๐๑๓}ัน^{๑๐๑๔}บ^{๑๐๑๕}่า^{๑๐๑๖}ว^{๑๐๑๗}บ^{๑๐๑๘}่า^{๑๐๑๙}ว^{๑๐๒๐} ม^{๑๐๒๑}ั^{๑๐๒๒}ด^{๑๐๒๓}ัง^{๑๐๒๔}การ^{๑๐๒๕}
^{๑๐๒๖}ช^{๑๐๒๗}ิม^{๑๐๒๘}เ^{๑๐๒๙}ย^{๑๐๓๐}น^{๑๐๓๑}ช^{๑๐๓๒}ิม^{๑๐๓๓}เ^{๑๐๓๔}ย^{๑๐๓๕}น^{๑๐๓๖} ก^{๑๐๓๗}ั^{๑๐๓๘}ค^{๑๐๓๙}ม^{๑๐๔๐}อ^{๑๐๔๑}น^{๑๐๔๒}ิง^{๑๐๔๓}ชา^{๑๐๔๔} อะ^{๑๐๔๕}ะ^{๑๐๔๖}อะ^{๑๐๔๗}
มีสเทือกก็ออก — ^{๑๐๔๘}ค^{๑๐๔๙}ิ^{๑๐๕๐}ช^{๑๐๕๑}ะ^{๑๐๕๒}ม^{๑๐๕๓}ค^{๑๐๕๔}ุ^{๑๐๕๕}ย^{๑๐๕๖} เ^{๑๐๕๗}ด^{๑๐๕๘}อ^{๑๐๕๙} (พ^{๑๐๖๐}ู^{๑๐๖๑}ด^{๑๐๖๒}ก^{๑๐๖๓}บ^{๑๐๖๔}น^{๑๐๖๕}าย^{๑๐๖๖}อ^{๑๐๖๗}่า^{๑๐๖๘}) จ^{๑๐๖๙}ัน^{๑๐๗๐}ก^{๑๐๗๑}อ^{๑๐๗๒}ไ^{๑๐๗๓}ด^{๑๐๗๔}ั^{๑๐๗๕}ะ^{๑๐๗๖} ม^{๑๐๗๗}ั^{๑๐๗๘}ท^{๑๐๗๙}ร^{๑๐๘๐}า^{๑๐๘๑}บ^{๑๐๘๒}จ^{๑๐๘๓}ริง^{๑๐๘๔}จ^{๑๐๘๕}ริง^{๑๐๘๖}
^{๑๐๘๗}ป^{๑๐๘๘}ั^{๑๐๘๙}ระ^{๑๐๙๐}เจ^{๑๐๙๑}้า^{๑๐๙๒}ม^{๑๐๙๓}ั^{๑๐๙๔}ค^{๑๐๙๕}อ^{๑๐๙๖}ก^{๑๐๙๗}น^{๑๐๙๘}ม^{๑๐๙๙}ั^{๑๑๐๐}ร^{๑๑๐๑}

- นายมา — อ้อ พ่อข้างตะกั นายเกไม่รู้จริงจริง
- ขุนพัฒน์หลง — อะอะยุกมซี่ ยุกมเอนดซี่ อะยุกมดซี่ มีก่าซอดะเซม
- มิสเตอร์ก๊อก — เอ อินด
- หนานบุญสง — บ้า เจ้ายังบอดู้อย่างมันจะเป็นปานได้ เจ้าไทยเทอะหว่า
- มะกะตอย — เออพ่อ กูคอยฟังไม่รู้ว่าจะไปทางไหน
- มิสเตอร์ก๊อก — คำไม อืเหณาไม่มาตางนฤ
- นายมา — เป่ด้าดอกนาย เขาว่าทางหนึ่ง จริงจริงนะ ถ้าเราเป็นอืเหณา เราจะทำอย่างไร เมื่อจะเข้าเฝ้า
- ขุนพัฒน์หลง — ฮ่า ยากเท้เท้ จงมันทำผิเดียวแล้ว พุดยาก อย่างดีถ้าเป็นมวงจ้ง
- มิสเตอร์ก๊อก — จันก่อโด้ย ไกเป็นอืเหณา อ้อ คิเยเนอรากฤ
- นายมา — ยงงนาย ยงงนาย ฉนั้นจะเด้าให้ฟังนะ อืเหณาเป็นดกเจ้าเมืองเมืองโน้น ขอลูกด้าดเจ้าเมืองเมืองนี้ แล้วก็ไม่รักไปมเมยอน นายเข้าใจมะ
- มิสเตอร์ก๊อก — อ้อ อ้อ อ้อ อ้อ เก้าใจ เก้าใจ
- นายมา — แล้วเจ้าเมืองเมืองนโกรข จะยกให้คนอื่น เดียวนอเหณาคนทขอ แล้วไม่เอานหจะมาเฝ้าเจ้าเมืองเมืองน เราจึงพากันมาด
- ขุนพัฒน์หลง — อา ชั่วเท้เท้ เกิดมาไม่เคยเห็น เขาอยากทำไม่ดี ลูกเจ้านายเถาฉวยเท้เท้ นิธิทำไถไม่เอาไหน ยงงถ้าเป็นมวงจ้ง—
- หนานบุญสง — บ้า มันน่าเสียตายเท้แล้ว
- มิสเตอร์ก๊อก — โอ้คำเนียมไม้คั คำเนียมไม้คั ถ้าเป็นปรังตระดาการจะต้องปรับคนคัคำให้แตกคองแตรกคัเดียว โอ ปิตี ที่เกิด

ขุนพัฒน์หลง — ไม่ใช่ ไม่ใช่ อย่างธรรมดาเลยมวงจ้ง เจ้ามวงจับไม่ถ้าย ถ้า
เป็นมวงจ้ง

นายอ่า — อ้า อ้า แทะ แทะ แทะ แทะ แทะ แทะ แทะ มา มา โน่นแล้ว

ขุนพัฒน์หลง — ปู้โท ปู้โท อย่าเพิ่งไป อามาถ้าย อามาถ้าย อามาถ้าย ชิมเหียน
อย่าเพิ่งไป ไซ้อ้วพุคให้จับปู้เหลียว อ้ว อ้ว อ้ว ว่าถ้าเป็น
เมืองจ้ง—

หนานบุญสง — บ้า มันมาแต่ดว

ขุนพัฒน์หลง — ดี ดี ดี เจ้าคนดี ไซ้บอกคำเดียวไม่ได้ อ้ว อ้ว อ้ว อ้ว ว่าถ้า
เป็นมวงจ้ง—

นายมา — เร็ว เร็ว เร็ว เร็ว

ขุนพัฒน์หลง — โอ๊ย ว่าถ้าเป็นมวงจ้งก็ไม่ได้เท่านั้นแหละ ไปยให้จับไม่ถ้าย

พร้อมกัน — พูโท

(นายมาหอบแบ่น หนานบุญสงนั่งยองของประนมมือ มะระคอยนั่งคุก
เข่า นายอ่าหอบ ขุนพัฒน์หลงยืนเท้าหัวเข่า มีดเคียวถือขึ้นตรงตรง)

รำบ บดินน

รู้ว่าเจตเจ้าเวียงไชย

คบคองงเนนรมถนน

ครนเห็นพระองค์ทรงมามา

บางตงคาพนจพิศวง

บั้งบังคมชมโฉมภูใน

บรรดาประชาชาวพระนคร

ให้ไครองกับพระธิดา

ประชาชนชายหญิงน้อยใหญ่

เขม้นใจคอยคิดด้วยไกรธา

ผู้ตบเนญใจก็ไม่ว่า

ทแคนชคชยาก็ถมไป

ตั่งแต่รูปทรงหลงไหล

ความงามกระไรเหมือนเทวา

หญิงชายถวายพรถันหน้า

ไพร่ฟ้าจะได้ฟังสืบไป

(อิเหนา-พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๒)

(นายมากราบถวายบังคมตามครั่ง นายอ้ายยกมือชนไหว้ หนายนบุญส่งเอามือประนมอยู่กลางกระหม่อม มะระค้อยไหว้เหมือนกัน ขุนพัฒน์หงตเคยะ มีสเคอ กอกเบ็ดหมวก)

ขุนพัฒน์หลง — อะ อะ อะ ดวยจัน ดวยจันจันน้อ งามอะไยงต ดุหน้ายกะ
พระเนอห้อมทเถยวหา โหนยเน่ หุตาตะตะกอนอิมเหนย คนตูป
ยังตภาเปนมวงจิง—

นายอ้าย — กะ กะ กะ ก็ ก็ ก็ ไม่ ไม่ ไม่ ไม่ ดี

พร้อมกัน — ฮ่า

หนานบุญสง — ฉาธุ ฉาธุ งามบ่อแพ

นายมา — เออพ่อคุณ งามราวกะพระศรีอารียไมเคยพบเคยเห็นเคย

ขุนพัฒน์หลง — คนมีตักหะหนะยังดี ก็มีบุญมีความคู่ชามากมาก

นายมา — ความคู่ชความคู่ชที่พูด วิทยาว่าเปนยังไร

ขุนพัฒน์หลง — ทำไถไม่ดู กะสืบายอกสืบายใจชิน่า

นายมา — คนอย่างไจจิงเรียกว่าคนสืบาย

ขุนพัฒน์หลง — มีเงินมากมาก อยู่นานนานตาย

นายมา — มีเงินมากทุกชมาก เพราะค้องระวัง ตายช้าอยู่เปนชชอนิจจิง

ขุนพัฒน์หลง — กัยงถน อะไอะไอะไพอ่อนักปาสกิงจะสืบาย

นายมา — ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่ตาย อะเราพุดนอกคอกจนตักกระบวนไปแต้ว
หวดนกถิงทุดกระหม่อมแกวกเดยตาย

ขุนพัฒน์หลง — พัว พัว กอนก่งช่วยปุนเถา ให้ได้ตูกเจ้าตูกนาย

หนานบุญสง — อ้อว่า ฝะเหยาทำวเดื่อนช่วยทุดหัว ได้เมี้ยตมตวจะเด็นใจควาย

มีสเคอ กอก — โอ๊ะ จันอ้อนอวนประเจ้า ให้จ้วยเก้าให้สพายสพาย

ตามเลติจประพาสยุโรป พ.ศ. ๒๔๔๐

จากบันทึกประจำวัน ของ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสมมตอมรพันธุ์

[หม่อมราชวงศ์ สุนชาติ สวัสดิ์กุล ได้เอื้อเฟื้อต่อ "วงวรรณคดี" โดยคัดบันทึกประจำวัน
ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสมมตอมรพันธุ์ ต้นสกุลของเธอส่งมาให้ บันทึกนี้เป็นความรู้เกี่ยวกับ
พระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชนิพนธ์ นครประวัติ อดีตประวัติ
ของพระองค์ท่าน ความประวัติ สิกขากรรมวิธีและปณิณณะ รวบรวมไว้ ๒๓ เล่ม ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๒๖ ถึง
พ.ศ. ๒๔๔๘ เป็นเรื่องสำคัญที่นำมาอ่านอย่างขะขี้ - บรรณาธิการ]

ลอนดอน - เอดินเบอเรอ

๔ สิงหาคม ๑๘๙๗

กินข้าวกลางวันแล้วไปห้างเบนสันดังของต่าง ๆ ค่าดินเนอแล้วไปเฝ้าตามเคย

๕ สิงหาคม ๑๘๙๗

วันนี้ไม่ได้ไปข้างไหน จะมั่งงานค่าวันนี้ จัดกันวัน ๒ หุ่มนัดจดินเนอ
เราถูกดินเนอด้วย แต่งอิณิงได้ส่งศพาย ดินเนอ แล้ววีเซปชั่นอย่างเบียด ๆ กัน
เด็ก ๒ ยามเศษ

๖ สิงหาคม ๑๘๙๗

เข้าไปร้านบุหรื ซอกดอง ซอยอะไรต่าง ๆ อีก กินกลางวัน แล้ว ๓ โมง
มาดเคชั่นบัดดิงคัน รถไฟออกบ่าย ๓ โมง ๕๐ ถึงคาโปต ๔ ครึ่งกว่า มาคาโปต-
คอดกินน้ำชา แล้วไปเดินริมแม่น้ำบ้างเล็กน้อย อ้อมมาตามเดิม แต่งอิณิงเครด
คิดตราอย่างสวิตเซอร์แลนด์ คือคิดแต่สดดา เสดจถึงหุ่มนะ มัททหาวม้าแท้ ดินเนอ
แล้วประทับอยู่จน ๗ หุ่มนะ

๗ สิงหาคม ๑๙๕๗

วันนี้โรเรอยู่ที่คาโปดาคอต ไม่ได้ไปข้างไหน ตอนเช้าถ่ายรูปกับชายวิบูลย์
แต่ง่ายชายวิบูลย์คนเดียว ก่อนเสวยกลางวัน ทรงฉายพระรูปพร้อมด้วยเจ้านาย

๘ สิงหาคม ๑๙๕๗

เช้าไม่ทันส่งเสด็จ แล้วโรเรอยู่จนกินกลางวัน แล้วมาส่งเข้านกับหมอยาร์
๓ โมงรถไฟออก ถึงตอนตอนก่อน ๕ โมง มาพักที่เคชั่น ๕ โมงไปหาหมอก้าว
อยู่ที่บ้าน 13 A UPPER WOBURN PLACE ดูแกมอมไปมาก กลับมาคืนเนื้อแล้วไม่
ได้ไปไหน

๙ สิงหาคม ๑๙๕๗

กินเช้าแล้วก็พอได้เวลาขึ้นรถมาส่งเข้านถึงนครวัด ๕ โมง ๒๐ รถไฟออก
ผู้ไปพบพระยามหาโยธาภิรมย์กับหมอยาร์ ดอฟต์ มาร์กไฟเอกส์เพรต หยัคที่เมืองโยก
เมืองดาร์ลิ่งดอน เมืองนิวคาสต์ มาต่อแดนที่แม่น้ำควัด หยัคอีกแห่งหนึ่งทรมแดน
มาถึงเอดินเบอเรอ ๒ ทุ่มกว่า มาพักโฮเตลบัตมอราด สบายดี

๑๐ สิงหาคม ๑๙๕๗

เช้า ๒ โมงครึ่งต้องปลุก พอแต่งตัวแล้วไปรับเสด็จที่เคชั่น ๓ โมงครึ่ง
เสด็จถึง ศาลาการใหญ่รับเสด็จ มีคนดูไม่แน่นอย่างคอนติเนนซ์ มาประทับไฮเคด
มัตเบอเรอ แล้วเช้าแต่งทรงพักอยู่จนเสวยกลางวัน แล้วบ่ายโมงครึ่งเสด็จในงาน
แต่งงาน กับต้นคัมมิง ระยะทางกว่าครึ่งชั่วโมง พอถึงกับต้นมารับเสด็จไปในห้อง
ประชุม เจ้าสาวออกมาเคียงกับเจ้าบ่าว พระสวามี แล้วถามข้างผู้ชาย แดกถามข้าง
ผู้หญิง แล้วให้สาบาน แดกผู้ชายให้แหวนผู้หญิงแล้วเซ็นชื่อ แดกรูเซปชั่น แดกทอด
พระเนตรของให้ แดกทอดพระเนตรแถวทหารเรือ แดกเสด็จสวนหลังบ้าน สวนของ

ตุลาคม ๒๔๕๑

๕

เขางาม แล้วเจ้าบ่าวเจ้าสาวขึ้นรถไปขึ้นนิมน เวลารถชดกดับคอกไม้ แล้วเสด็จ
กลับ พักเสวยน้ำชา แล้วเสด็จทาง ดินเนอแล้วทอดพระเนตรของที่ห้างเบนตันนอก
แถวทรงพระอักษร

๑๑ สิงหาคม ๑๘๙๗

เข้าไปเที่ยวซื้อของอีกเล็กน้อย เก็บเบี้ยขี้ไปตามเสด็จ เสด็จโรงพยาบาล
ใหญ่ แล้วโรงพยาบาลเด็ก แล้วเสด็จคาเซต ฝนตกมากไม่ได้ทอดพระเนตร เสด็จ
วังโฮลิรูด Holyrood แล้วเสด็จกลางวันที่เคาน์ซิดเซมเบอร์ แล้วทรงรถไฟ
ทอดพระเนตรคพาน Fort Bridge กลับมาดินเนอ แล้วทอดพระเนตรระเควรเรื่อง
มิดซัมเมอไนค์ดริม กลับมาเขียนหนังสืออย่างคณ

๑๒ สิงหาคม ๑๘๙๗

เข้า ๒ โมงครึ่งตื่นแต่งตัวแล้วตามเสด็จเสี้ยนที่มา รถไฟออก ๓ โมง ๕๐
มาถึงนิวคาสเซิลเที่ยงเศษ ถอดอาวรมัดครองแดเมร์มารับเสด็จ ทรงรถไฟที่โรงงาน
ทอดพระเนตรจำบน คอนแรกถึงบน คาสถอดทำถูกแตก ผ่านไปหลายห้อง แล้ว
ประทับขอพีค แล้วกลางวัน แล้วกับคันเรือชาติต่างๆ แล้ว คือ จีน ซ่อนเบียใต้
วิก ยี่ปุ่น ซิด บราซิด โนเว โปรตุเกส แล้วทรงรถไฟไปทอดพระเนตรที่ต่างๆ คือ
บนที่ท่าแล้ว ถูกแตกต่างๆ ขึ้นรถไฟทอดที่ ๒ ทอดพระเนตรการหล่อบน ทอดที่
๓ ทอดพระเนตรเรือ แล้วทรงรถไฟกลับมาเสวยน้ำชาที่ขอพีค แล้วทรงรถม้ามา
เสี้ยน ขึ้นรถไฟมาชั่วโมงเศษ ถึงแครคไซด์ ทรงรถม้ามาพักบ้านถอดอาวรมัดครอง
อยู่บนเขาเป็นบางาม คำดินเนอแต่งอวนิ่งเครด บ้านเขาเศรษฐีมาก

๑๓ สิงหาคม ๑๘๙๗

เข้าแต่งตัวแล้วไปเดินเล่นบนเขา แล้วกลับลงมาขึ้นเข้าแล้วเดิน
ออกไปทางล่างลงวัน เขายู่กับบ่าๆ คงามมาก แล้วตามเสด็จทอดพระเนตรโรงงาน

ทำไม้ด้วยเครื่องจักร แล้วเด็ดจทอดพระนครด้วย เทียงเค้งเด็ดจมาดเค้น ทรง
รถไฟมาไถจนหุ้มเค้งถึงเค้นคิงส์ครอด เด็ดจมาประทับดิเค้น ดินเนอแล้วไป
ตามเด็ดจ แต่ไม่พบ ไปเดินวนอยู่ตามถนนบีคัตดี พบคนหาเงินมาก ตามเด็ดจ
ไม่พบ กลับมา ประเดี้ยวก็เด็ดจกลับ

๑๔ สิงหาคม ๑๘๙๓

เข้าไปห้างไวคิต เด็ดจไม่พบ กลับมา บ่ายกินกวางวัน แล้วตามเด็ดจ
มรดัมคัตโซ เด็ดจเด็ดจห้างขายเครื่องเงินต้องห้าง ค้าดินเนอแล้วเด็ดจตาไป

๑๕ สิงหาคม ๑๘๙๓

เข้าเด็ดจทรงซื้อต้นไม้ที่ไหนไม่รู้ ไม่ได้ตามเด็ดจ ด้วยกวางวันแล้ว เด็ดจ
รถไฟจากเค้นบีคัตคินมาประทับที่คาไปดคอต ไม่ทรงสบาย ไม่ได้เด็ดจลงประทับ
โต๊ะดินเนอ

๑๖ สิงหาคม ๑๘๙๓

วันนี้ไม่ได้ไปข้างไหน เขียนหนังสือฉบับไป

๑๗ สิงหาคม ๑๘๙๓

เช้า ๕ โมง ไปดเค้น จะไปบ้านดอคเยอส์ เด็ดจว่าเด็ดจแล้วไม่ทรง
สบาย เขาจึงโทรเลขขอให้เราไป ออกรถเที่ยง ๘ นาที พักที่เรดคิงส์คิงส์ชวโมง
เบดิยนรถ แล้วพักออกชฟอรดคิงส์ชวโมงหนึ่ง กินกวางวันเบดิยนรถ แล้วไปถึง
ดเค้นเฮฟอด Heyford บ่าย ๓ โมงดอคเยอส์มารับจนรถไปบ้าน ตามบ้านเป็นป่า
ทำนองรัชมนคปาก แด่ม้า เรียกว่า มิดดคตอนปาก Middleton Park ไปถึงเรือนพัก
ด้านหน้าแล้วลงกาเคนปาคี พบโปรเฟสเซอร์แมกสมุลเลอร์ Max Müller แต่ใคร ๆ อีก
บ้าง แล้วเทียงคุดจวน แดคุดนา คุดนเขาชนกอง ใช้เครื่องจักรเปนกระไดโยงถ่าย

มาให้ม้าหมุนอย่างหวดเข้าถ้ำหีบฝ้าย กลับมาแต่งตัวคืนเนอ แล้วสนทนา แล้วไป
ดูบุญหรี เป็นเด็กกันเท่านั้น

๑๔ สิงหาคม ๑๙๕๗

ตื่นแต่เช้า ๓ โมงครึ่ง กินข้าวเช้าแล้วดอดเยอดีแดดดีฟ้าดูห้องเรือนต่าง ๆ
แล้วจวน ๕ โมงดามา เขาตั้งที่ประทับบ้าน มาตั้งเต็นท์รถไฟออก ๕ โมง ๑๘ พักเปลี่ยน
รถที่ออกชฟอดและเรตติง แล้วต่อมาถึงตาโปดราวบายโมงครึ่ง กินกลางวัน
ตาโปดคอค แล้วเฝ้าทูลรายงานที่ไป บ่ายคุกริดเจ้านายที่โรงคริด ผิดกับที่กรุงเทพฯ
คำคืนเนอแล้วไปเฝ้าเขียนหนังสือจนดึก

๑๕ สิงหาคม ๑๙๕๗

เข้าไม่ได้ไปไหน ด้วยกลางวันแดดเดดจดังเต็นท์รถไฟออกบายเกือบ ๓ โมง
มาเอกสเปรต์ไม่ได้พักที่ไหน ถึงตอนดอนบักดิงกัน เดดจมาประทับสถานทูต แล้ว
ได้ยินว่าเดดจวันคุกตา คำคืนเนอแล้วเขียนหนังสือจนดึก

เห็นผิด - คิดกัน

ความเขย ความเห็น
ชอบเป็นผิดคิดพด้อยไม่ค่อยยัง
เราประชาธิปไตยสมัย
อย่าเกรงใจใครผิดร่วมจิตต์กัน

ของผู้เป็นสมของเมืองปราดเปรื่องดัง
แมนพลาตพดงแล้วประเทศ์เทศนาน
สมควรทรวุฒิปาถะกถาหาญ
เพื่อไทยค่านติภาพอยู่คู่ห้าเศย ฯ

“สวีน”

บ้านเขา — บ้านเรา

แสงกรานต์

บ้านเฮ้ย บ้านเขา

ขออาหารพาดตายเป็นกายกอง
โอ้หน้ำดินกินไม้เถือกดอกเปิดอกไม้
อาหารฉันกินศัพณาคือนาครัน

ครันเฮ้ย ครันต้อง

รอกอับจนคิดตั้งทุกวันคน
ทำรังคดโกงแค้นหาเรื่อง
อาศัยดินถนของเราเนาอเนนซ้ำ

บ้านเฮ้ย บ้านเรา

เขาพึ่งพาอาศัยร่วมไทรทอง
เห็นล้มควมแล้วละหรือซุ่มมือเปิบ
ผู้ครองร่วมไทรเก่าเขาใจบุญ

ควมเฮ้ย ควมที่

ไม่ประพฤติกดขี่กดขี่กันหนา
ผูกสัมพันธ์ค้ำค้ำเหมือนพี่น้อง
อาศัยร่วมไทรทองทั้งต้องคน

ยินข่าวเคঁว่าโค่วกตดตดตดตดของ

พระยมครองคร่ำที่ชั่วทุกวัน
ทั้งชุยไม้ค้ำชดชดคคคค
เลี้ยงว่าพันเพ้อก้องชนพองเฮย

มาเมืองทองถิ่นฐานตำราญรณ

กตมพณภูมิดำเนาแต่เก่ามา
คอยกวณเมืองนังนงยังหนักหนา
ครันบกกดาชาแข็งกาแห่งเฮย

เหมือนเป็นบ้านของเขาเด่นเคঁว่าหมอง

แล้วดำพองครองร่วมพฤษณ์ไม่หนักคุณ
ก่อกำเวนิวนาศกรรมท่าหันหน
กตบแทนคุณทวยศอดตเฮย

ต้นของความปรานีไม้ตรีเฝ้า

อย่าคิดเอาแต่ได้เพียงฝ่ายตน
คิดปรองดองกันเสียเกิดคงเกิดผล
ทุกขภัยพ้นเพิ่มบ้ายต้องฝ่ายเฮย

พระยากัลยาณไมตรี (Dr. Sayre) เข้าเฝ้า ฯ

กับเรื่อง

เล็ดจ์ ฯ ประพาสฝรั่งเศสและฮอลแลนด์

องคต

ผู้สื่อสารพิเศษของวงวรรณคดีประจำสวิตเซอร์แลนด์

เพื่อให้ท่านผู้อ่าน “วงวรรณคดี” ได้ทราบข่าวสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเล็ดจ์พระราชดำเนินประพาสประเทศฝรั่งเศสและฮอลแลนด์เพิ่มเติมจากคราวที่แล้ว ข้าพเจ้าจึงได้ขอเฝ้าหม่อมเจ้ามูรธาภิเชกโสณกุล ราชองครักษ์ประจำพระองค์ผู้โดยเล็ดจ์หม่อมเจ้ามูรธาภิเชกได้ประทานโอกาสให้ซักถามและทรงเล่าอย่างละเอียด

เล็ดจ์ออกจากพระตำหนักที่โฆซานตอนเช้าวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พอออกจากพระตำหนักก็มีรถตำรวจสี่ตัวติดตามไปส่งเล็ดจ์จนถึงชายแดน ต่อจากนั้นก็มีตำรวจฝรั่งเศสมารับเล็ดจ์ และเป็นผู้นำทางไป ทรงเล่าอย่างขบขันว่า บางทีตำรวจก็นำไปผิดทางถึงกับต้องหยุดรถเรียกกัน ! แม้กระนั้นก็การเล็ดจ์ปารีสครั้งนี้รวดเร็วกว่าทุกครั้งที่แล้ว ๆ มา ด้วยได้ระบบรถบัสส่วนตัวนั่งไว้ล่วงหน้าแล้ว ตามธรรมดาจะต้องไปหยุดชอปรที่ Dijon ซึ่งเสียเวลาราว ๑ ชั่วโมง และต้องเค้นนามนออก การเล็ดจ์คราวนี้เสียเวลาเฉลี่ยกลางวันน้อยหน่อย เพราะในกระบวนเล็ดจ์มีน้อยคนราวบ่ายสี่โมงเศษถึง Fontainebleau (๖๐ กิโลเมตรก่อนถึงปารีส) ครึ่งก่อน ๆ เคยเล็ดจ์ถึงที่นั้นราวบ่ายห้าโมงครึ่งและมีท่านอัครราชทูตประจำกรุงปารีส (หม่อมเจ้านักขัตรมงคล) มารับเล็ดจ์ แต่คราวนี้เล็ดจ์ถึงเร็วกว่าเคยจึงไปส่งทางกันก่อนถึงกรุงปารีส รถท่านราชทูตแดนเลยไปตั้งใช้รถไฟที่มิดิไปในรถพระที่นั่งโบกเป็น

สัญญาให้รทหยุด แล้วจึงเดินทางต่อไปกรุงปารีสพร้อมกันถึง Hôtel Bristol ที่
ประทับ รวหาโม่งครึ่ง เมื่อตำรวจหน้าเสด็จมาตั้งเรียบรอยแถวก็กราบถวายบังคม
ลากลับไป มีตำรวจออกส่งคนมาประจำแทนที่ตงแต่เช้าจนเช้าที่พระบรมมหาราชวัง และ
ไม่ว่าจะเสด็จประพาสแห่งใดตำรวจทงต้องนึกเป็นผู้ตามเสด็จเพื่อถวายความปลอดภัย
ภัยตลอดเวลา

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จประทับ ณ กรุงปารีสจนวันที่ ๕ สิงหาคม จึงเสด็จ
ประพาสประเทศฮอลันดาต่อไป มีครอบครัวพระวรราชเอก พระองค์เจ้าธานีนาถ
ตามเสด็จพระราชดำเนินด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายฝรั่งเศสได้ตามไปตั้งเสด็จจนสุด
แดน เสด็จพระราชดำเนินผ่านประเทศเบลเยียม แล้วถึงกรุง Bruxelles แล้ว
เสด็จต่อไปผ่าน Anvers และ Breda พอเช้าเขตแดนฮอลันดาก็มีเจ้าหน้าที่ตำรวจ
ฮอลันดามารอรับเสด็จอยู่และนำเสด็จไปจนถึงโฮเตล Kasteel oud Wassenaar อันเป็น
ที่ประทับซึ่งอยู่ห่างจากกรุงเฮกประมาณ ๓ กิโลเมตร โฮเตลนี้เป็นโฮเตลชั้น
ใหญ่โตและกว้างขวางมาก เจ้าของเคยเป็นเศรษฐีค้าน้ำตาล พอสร้างโฮเตล
เสร็จก็เลยล้มละลาย ทรงเล่าต่อไปว่า โฮเตลนี้แม้จะใหญ่โตก็จริงแต่มีห้องน้ำเพียง
สองห้องเท่านั้น !

เมื่อเสด็จถึงมณฑลพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีแห่งประเทศฮอลันดา สมุห
พระราชมณฑลพร้อมด้วยกงสุลไทยประจำประเทศฮอลันดามารอรับเสด็จ นอกจาก
บริษัท Philips และบริษัท K.L.M. ก็ตั้งอะไรคืออะไรมาทูลเกล้าฯ ถวายเต็มไปหมด
กงสุลไทยก็นำภัตตาหารผลไม้มาทูลเกล้าฯ ถวายด้วย

รุ่งขึ้นวันศุกร์เสด็จประพาสกรุงเฮก วันเสาร์เสด็จพระราชดำเนินไปทอด
พระเนตรการแข่งรถที่ Haarlem ซึ่งมีพระวรราชเอก พระองค์เจ้าพรพงศ์ภาณุเดช หรือ
ที่เรียกกันง่าย ๆ ว่า "พระ" เข้าแข่งด้วย และในการแข่งขันครั้งนี้ทรงชนะรถหนึ่งถึง

ต้องกรัง เลี้ยงคนครึ่งร้องเรียกพระนาม "พระ" ก้องดังนามไปหมด และมีผู้ภาพสตรีไทย
 ชื่อนมวิภา โมชดารา ซึ่งได้สวมเป็นชาวฮอลันดา ถวายดอกไม้มักพระนามพระองค์
 เจ้าพระฯ เป็นภาษาไทย วันอาทิตย์ได้จัดทอดพระเนตรเชอนกนนาซึ่งยาวตง ๔๘
 กิโลเมตร วันรุ่งขึ้นได้เข้าชมกิจการของบริษัท Philips ที่ Eindhoven ซึ่งทาง
 บริษัทได้เชิญเสด็จฯ เราพาชมการเข้าแถวตงเต้านาทอเหล็กมาจ่มตงไป เอาแก้ว
 ชนมมาแถวเข้าแถวบนในเวลาเดียวกัน ประเคียวคน ๆ หนึ่งถือแผ่นแก้วกลม ๆ
 มาแตะข้างก้อนแก้วซึ่งกำลังร้อนอยู่นั้น แล้วค่อย ๆ ตึงไปพลางก็ค่อย ๆ หมุนมือไป
 เรื่อย ๆ ส่วนคนแบกพยายามแบกรักษารูปไว้ให้คงที่เสมอ เราตงไปได้ยาวตง
 ๕๐ เมตร ส่วนคนแบกเข้าเรื่อยไป

ต่อจากนั้นได้ทอดพระเนตรการเข้าหลอดไฟฟ้า ตลอดจนการประกอบได้
 หลอดไฟฟ้า การประกอบนี้ใช้เครื่องอัดโน้มคตงนั้นตลอดจนการคิดได้ ๆ ๆ ใน
 เวลา ๕ นาที เครื่อง ๆ หนึ่งทำหลอดไฟได้ราว ๓๐ หลอด แล้วเลยไปทอดพระเนตร
 การประกอบดำโงงวิทยุฟลิตลิป ตรัสว่าแปลกดีเหมือนกัน เราประกอบจนเสร็จแล้ว
 จึงนำไปประจุแม่เหล็กแล้วจึงนำไปตรวจเสียง นอกจากนั้นยังได้ทอดพระเนตร
 การประกอบเครื่องวิทยุฟลิตลิปอีก ในห้องที่เสด็จนั้นมีถ่ายพานขนาดใหญ่อยู่ตรงกลาง
 และมีช่างประจำเป็นหน้าท ๆ คนหนึ่งทำอย่างหนึ่ง แล้วตงต่อ ๆ กันไปโดยถ่ายพาน
 พอลงสุดหยั่งก็ออกมาเป็นเครื่องวิทยุอย่างสมบูรณ์ แล้วก็นำขบวนรถเข็นตงต่อไปยัง
 อีกห้องหนึ่งเพื่อบรรจุลงหีบ และนำออกสู่ตลาดค้า บริษัทฟลิตลิปได้ถวายของเด็ก ๆ
 น้อย ๆ รวมคด้วยกันหลายอย่าง มีเครื่องโกนหนวดและภาชนะพลาสติกเป็นต้น นอก
 จากบริษัทนั้นแล้ว บริษัท K.L.M. ยังได้เชิญเสด็จทอดพระเนตรสถานการบินที่ Sibiphol
 แต่ไม่มีเวลาพอจึงมิได้เสด็จ

วันอังคารที่ ๓๐ ได้เสด็จประพาสกรุง Amsterdam และทอดพระเนตรท่าเรือ
 วันพุธที่ ๓๑ ได้เสด็จกลับปารีส ออกจากฮอลันดาแต่เช้า หยุดเสวยกลางวัน

Eindhoven ทรงแวะที่เมือง Liège ในเบลเยียมแล้วเสด็จกลับปารีสผ่านทาง Dinant.

ข้าพเจ้าได้ทอดถามถึงภูมิประเทศที่โน้น ทรงเล่าว่า พนทราวยเรียบเหมือนบ้านเรา ตามถนนที่ผ่านไปเห็นไร่ไม้ดอกมากมาย บ้านเมืองสะอาดดีมาก แต่เดี๋ยวนี้ที่ยังค่อนข้างจะชุ่มไปสักหน่อย แต่ก็ไม่ถึงกับต้องนอนกางมุ้งอย่างบ้านเราอากาศก็ร้อนพอใช้

เมื่อทอดถามว่า “ต้นเกล้าฯ จะเสด็จประพาสประเทศไหนอีกหรือไม่ ?”

ทรงตอบ “เชื่อว่าคงไม่เสด็จไหนอีก เพราะต่อไปนี้จะเสด็จต่างประเทศจะต้องบอกไปทีละสถานที่ก่อน แล้วสถานที่จะต้องรายงานไปที่กรุงเทพฯ แล้วจึงจะออกเดินทางด้วย ซึ่งอาจเป็นการเย็นเยือกมากนัก จึงนึกว่าคงจะไม่เสด็จไหนอีก”

ข้าพเจ้าสำหรับคนไทยทั่ว ๆ ไปที่โศกาน ก็มีการเปลี่ยนทด คุณพระพิทิตาฯ อัครราชทูตได้เสด็จออกเดินทางจากสวิสไปประจำกรุงมอสโกแล้วแต่วันที่ ๓๓ สิงหาคม ค.ศ. และคุณหลวงศิริการ อัครราชทูตคนใหม่ก็เดินทางมาถึงสวิส ได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท เมื่อวันที่ ๖ กันยายน กับทราบบว่าท่านปรีดิเทพฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศก็จะได้เสด็จถึงสวิสในวันที่ ๑๕ กันยายน

พระยาภักดีนิคม (Dr. Sayre) มาประชุม U.N.O. ที่ปารีสในฐานะผู้แทนสหรัฐอเมริกา เวลานี้เข้ามาพักอยู่ในสวิส ได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม และในวันนั้นเอง พระวรราชเอก พระองค์เจ้าธานีฯ ได้ประทานเลี้ยงที่ Hotel ที่ประทับ เมื่อญัตติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จไปทูลเกล้าฯ จึงได้รับเชิญเสด็จด้วย ครั้นเมื่อวันที่ ๘ กันยายน พระยาภักดีนิคมก็ได้มาร่วมโต๊ะเดียวกับพระตำหนัก โดยเป็นแขกของสมเด็จพระราชชนนี.

หมายเหตุ หนึ่งได้ทราบข่าวแน่นอนซึ่งรัฐบาลได้ยื่นขึ้นในรัฐสภาเมื่อคราววิสามัญประชุมคราวนี้ว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จพระราชดำเนินนิวัติสู่พระมหานคร เพื่อถวายพระเพลิงพระบรมศพในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๔๘๒ นี้ (บรรณาธิการ)

วัดสุวรรณดาราราม

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

จากบันทึกฉบับสมเด็จพระเจ้า กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ประทานหม่อมราชวงศ์ สุนทราธิ สวัสดิ์กุล

บันทึกฉบับนี้ มีเรื่องสั้น ๆ รวมประมาณ ๕๐ เรื่อง เรื่อง "วัดสุวรรณดาราราม" เป็นเรื่องหนึ่งที่อยู่ในบันทึกนี้ เหตุที่จะเกิดบันทึกฉบับนี้ก็เพราะหลังจากเสด็จกลับจากบึง ปรุพานโอกาสให้หม่อมราชวงศ์สุนทราธิ สวัสดิ์กุล เข้าเฝ้าซักถามปัญหาเกี่ยวกับโบราณคดีและวรรณคดีของไทย ณ วังวรดิศ ในระหว่างเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา ถึง ๑๘.๐๐ นาฬิกาทุกวัน ปัญหาส่วนมากทรงตอบทันทีทันควัน บันทึกไว้แล้วอ่านถวายในวันรุ่งขึ้น เป็นเรื่องน่าสนใจอ่านทั้งสิ้น - บรรณาธิการ

ปัญหา: รูปภาพพระราชประวัติสมเด็จพระนเรศวร ในพระวิหารวัดสุวรรณดาราราม พระนครที่ร้อยชยันต เขียนตามภาพเดิมที่วัดวัดมราง เมื่อครั้งกระโน้นใช่หรือไม่ หรือเขียนจากความนึกคิดใหม่ ใช้สิ่งใดยึดเป็นหลัก?

ตอบ: รูปภาพในพระวิหารวัดสุวรรณดารารามนั้น พระยอนดำนันจิตรกร เป็นผู้เขียน ไม่ได้เขียนตามภาพของเดิมที่วัดวัดมราง เป็นการเขียนขึ้นใหม่เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔ โดยได้ปรึกษามายังราชบัณฑิตยสภา ราชบัณฑิตยสภาออกความเห็นให้เขียน ภาให้เขียนเป็นช่อง ๆ เป็นเรื่อง ๆ โดยยึดเอาพระราชพงศาวดารเป็นหลัก ได้ใช้เค้าเดิมบ้าง เช่นรูปยุทหัตถ์ แต่เอาพระศารทออกเสีย ด้วยเหตุที่การรบบนหลังช้างตามพระศารทกุดกระเดียด ผู้รบบคือกษัตริย์ต้องนั่งบนคอช้างอย่างรูปนั้นจึงจะถูก รูปนี้เป็นรูปใหญ่อยู่ทางด้านหุ้มกลอง

วัดสุวรรณดาราราม เป็นวัดต้นสังกัดของเรา พระเจ้าอยู่หัวทุกพระองค์ทรงสร้างกันตลอดมา พระพุทธยอดฟ้าฯ สร้างพระอุโบสถ พระนั่งเกล้าฯ สร้างกุฏิถวาย พระพุทธเลิศหล้าฯ พระองค์เองทรงสร้างการเปรียญ พระจอมเกล้าสร้างพระเจดีย์ พระพุทธเจ้าหลวงมาคือพระวิหารที่พระจอมเกล้าสร้างไว้จนเสร็จ รูปภาพดังกล่าวก็เขียนซ่อมใหม่ในรัชกาลพระปกเกล้าฯ

สังคมเมืองนอก

อนาคต

“ถึงล้อก็ล้อเพียง
บนมิตติจะมุ่งร้าย

กลแข็งวิธีสหยาบ
บนมุ้งประจานใคร”

๓. ใคร พระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตร
ทำอะไร เสด็จลง Metro (รถใต้ดิน)
ที่ไหน ปาร์ตี
เมื่อไร เมื่อมาประชุมพิพิภณัท
ทำไม เรวด

“แต่หลงทาง เดินไม่ถก ให้หม่อมพายังหลงใหญ่.....
โดยมากลง Metro แต่ว่ารบบรอนหาเทกซี่ไม่ได้... ยิ่งซาใหญ่..”

๒. ใคร หลวงบริบาล ฯ
ทำอะไร บ่น
ที่ไหน โฮเต็ลแฮริงตัน ฮอน
เมื่อไร ตลอดวัน “พอมาถึงกับบ่น กลบกับบ่น กลางวันกับบ่น บ่นเรื่อย...”
ทำไม คือ “เอา Shredded wheat มาให้แล้วไม่มันม บางวันมันม
ไม่มี Shredded wheat บางวันมีปลาไม่มีมัต ขอมัตบอกไม่มี
ลำบาก”

๓. ใคร พระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตร
ทำอะไร เสด็จไปสถา
ที่ไหน ดอนคอน

เมื่อไร เมื่อประทับอยู่ที่อังกฤษ

ทำไม “.... ส. ส. ฝ่ายรัฐบาลเชิญไปฟัง debate สุนัข เรื่องเกี่ยวกับ strike ของ docker. Eden กับ Churchill เถื่อนงานใหญ่ เถื่อนกันใหญ่ ต่างฝ่ายต่างเถื่อนว่าพวกตัวเองจะชนะเลือกตั้งคราวหน้า เคยแตกเป็นสองพวก ที่นเราไปกับ Socialist เคยถก Conservative เถื่อนงาน เหม! เขาเถื่อนใหญ่ บอกอะไรคราวหน้าจะไปกับ Conservative พบคอมมิวนิสต์คุยกันใหญ่ อยู่คุยกับคอมมิวนิสต์ คือคนนี่เพิ่งกลับจากโปแลนด์ อวดเรื่องรัสเซียแค่ไหนอะไรๆ”

๔. ใคร ของคต

ทำอะไร แต่งหนังสือ

ที่ไหน อังกฤษ

เมื่อไร ทุกเดือน

ทำไม รายงานข่าวเมืองลอส

๕. ใคร พระองค์เจ้าพระ

ทำอะไร ขับรถแข่ง

ที่ไหน ฮอลแลนด์

เมื่อไร สิงหาคม

ทำไม เขาให้เกียรติเป็นนักแข่งคนเดียวที่ไม่ใช่ชาวอังกฤษ เคยชนะจริงๆ

๖. ใคร หม่อมเจ้าคัสตาวัส

ทำอะไร กระซิบ

ที่ไหน ปารีส

เมื่อไร ทุกเมื่อ

- ทำไม ไม่รู้
๗. ใคร หดวงบริบาล ฯ
- ทำอะไร แปรกคด ดูปกอิงดิษ
- ที่ไหน อิงแดนค์
- เมื่อไร ทุกเมื่อ
- ทำไม เพาะจะได้อมปรุฟ
๘. ใคร ทำนนักขัตรา ฯ
- ทำอะไร ย้ายไปเป็นเอกอัครราชทูต
- ที่ไหน ดอนดอน
- เมื่อไร สิงหาคม
- ทำไม เพื่อให้เหมาะสม (โกซัน)
๙. ใคร ม.จ. มุรธา ฯ
- ทำอะไร เป็นแม่บ้าน
- ที่ไหน โดซาน
- เมื่อไร บัจจุบันแท้
- ทำไม ไม่มี " มาตาม "
๓๐. ใคร พระยาภักดียานไมตรี (Dr. Sayre)
- ทำอะไร ไปเฝ้าพระเจ้าอยู่หัว
- ที่ไหน " พระราชวังโอดซาน "
- เมื่อไร วัณห์ (๒๔ สิงหาคม)
- ทำไม กราบทอดถามข่าวคราว
๓๑. ใคร หดวงบริบาล ฯ

ทำอะไร มัน (อีกแล้ว)

ที่ไหน ปาร์ตี้

เมื่อไร ตอนประชุมพิพิชภัณฑ์

ทำไม “ไม่เคยพบเคยเห็นประชุมกันตั้งแต่ ๔ โมงเช้าจนถึงดึกดื่น ไม่ทราบจะบอกคุณนายยังไร ถ้าถามจนดึกดื่น เพราะโดยมากไม่มีใครประชุมถึงดึกดื่น (อย่างพระองค์เปรมไม่เป็นอะไร เพราะเอาหม้อมาไปด้วย ไม่มีที่ส่งด้วยเอาไปเข้าประชุมด้วยเลย แต่ไม่ได้ไปทุกประชุม ไปแต่ตอนกลางคืน !)”

๓๒. ใคร เรา

ทำอะไร เขียนข่าวตั้งคมตั้ง “ฉงวรรณคดี” (ถ้าไม่เดาไป)

ที่ไหน ที่นั่น

เมื่อไร เมื่อนั้น

ทำไม ไม่มีอะไรทำเลยรบกวนประสาทท่านทั้งหลายเด่น ขอบคุณล่วงหน้า

ไก่เห็นตีนงู - งูเห็นนมไก่

งูเอ๋ย งูใหญ่
ไก่ก็เห็นตีนงูมันวัด
ความลับของงูใหญ่ไก่ก็วัดกลับ
ขนาดแต่มนุษย์เราไม่เท่ากัน

เห็นนมไก่เต็มคาเมนหน้าหน้า
ต้องดีด้วยรูเช่นเห็นเชิงกัน
งูส่งเรื่องลับไก่เก็บไว้มัน
ความลับมันต้องคนพันตาเคย ๆ

ชุมนุมมหากาพย์นานาชาติ

ของ
จุฬารัตน์

มหากาพย์เป็นต้นฉบับอันค่าอันหนึ่งในโลกแห่งวรรณกรรม บรรดาชาติที่เป็นเจ้าของมหากาพย์ย่อมมีความภาคภูมิใจ ที่กวีประจำชาติสามารถผลิตอมตกรรมอันงดงามยิ่งในวรรณคดี เพราะมหากาพย์แต่ละเรื่องนั้นเป็นบทวรรณกรรมของชาติที่สร้างขึ้นด้วยเวลาดำเนินชีวิต และความรู้สึกผูกพันในการประพันธ์ ประกอบด้วยความอุตสาหะพยายามอย่างยอดเยี่ยมของเจ้าแห่งความคิดฝัน คือ มหากวี มหากาพย์เป็นบ่อเกิดแห่งเกียรติของชาติ เป็นแหล่งกำเนิดของความรู้ความบันเทิงใจ ข้ออ้างอิง คติธรรมจรรยา และสัญลักษณ์อันดีเยี่ยมของโลกตลอดจนเป็นจารแห่งความดีใจของนักกวี ช่างเขียน ช่างแกะสลัก และนักดนตรีชาวนิรันดร์

มหากาพย์ตรงกับคำอังกฤษว่า "Epic" และคำฝรั่งเศสว่า "Épopée" ซึ่งมาจากคำกรีก "Epos" แปลว่า "คำกล่าว ภาษิต สัญลักษณ์ เทวโอองการ ชื่อหรือสถานที่" ซึ่งพระผู้เป็นเจ้าทรงขยายความรู้หรือความมุ่งหมายอันลึกซึ้งว่า "มหากาพย์มักจะปรากฏในรูป Heroic Narrative ซึ่งโดยมากเป็นบทร้อยกรองที่บรรยายถึงวีรบุรุษของชาติและวีรกรรมของเขา ประกอบด้วยบทพรรณนาอย่างสมบูรณ์ ประเด็นบรรจงสดุดด้วย ไพเราะและวิจิตรพิสดาร พร้อมด้วยความสูงส่งในเชิงกวีโวหาร และคิดปในการประพันธ์ อันกวีผู้รจนาได้นำโศกนาฏกรรม (Tragedy) ดุสนาฏกรรม (Comedy) เพลงขับ (Lyric) เพลงกล่อมศพ (Dirge) และเพลงที่รำพรรณฉากธรรมชาติและชีวิตในชนบท (Idyll) มารวมกันประกอบขึ้นเป็นบทวรรณกรรมอันมหิพารด้วยความชำนาญอย่างน่าชม

มหากาพย์เป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ของชาติที่มีชีวิตจิตใจ มีความกว้างใหญ่ไพศาลเสมอเหมือนแม่พระคงคา และทรงไว้ซึ่งความสง่าพากมประดุจพระคัมภีร์ไบเบิล มหากาพย์โบราณที่มีชื่อเสียงของโลกแต่ละเรื่องแบ่งออกเป็นหนังสือขนาดใหญ่ ๆ ได้ไม่น้อยกว่า ๒๕ เล่ม ซึ่งรวมกันแล้วหนาไม่ต่ำกว่า ๓๕๐,๐๐๐ หน้า คิดเป็นจำนวนบรรทัดไม่น้อยกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บรรทัด และต้องเปลืองแรงงานนับเป็นสิบ ๆ ปี มหากาพย์เรื่องหนึ่ง ๆ บรรจุทร้อยกรองอันถึง ไพเราะเพราะพริ้ง และวิจิตรพิสดาร แม้แต่การตั้งเขปโคลงในบทมหากาพย์สักบทหนึ่งก็เบ่งงานยอกหนัก และยากอยู่ไม่น้อยทีเดียว

มหากาพย์มีทงบทร้อยกรองและร้อยแก้ว และแบ่งออกได้เป็นหลายประเภทด้วยกัน เช่น มหากาพย์ที่เกี่ยวกับเทพนิยาย (Mythological epic) มหากาพย์ที่เกี่ยวกับนิยายและตำนานปรัมปรา (Legendary epic) มหากาพย์ที่เกี่ยวกับบุคคลาธิษฐาน (Allegorical epic) มหากาพย์ที่เกี่ยวกับมโนภาพ (Visionary epic) มหากาพย์ที่เกี่ยวกับดาราศาสตร์ (Astronomical epic) มหากาพย์ที่เกี่ยวกับธรรมชาติ (Nature epic) มหากาพย์ที่เกี่ยวกับเรื่องในราชสำนัก (Court epic) มหากาพย์ที่เกี่ยวกับอารยธรรมทางบรรพทิศของทวีปยุโรป (Oriental epic) มหากาพย์ที่เกี่ยวกับคำสั่งสอน (Didactic epic) มหากาพย์ที่เกี่ยวกับการพยากรณ์ (Prophetic epic) มหากาพย์ที่เกี่ยวกับเรื่องภายในวงครอบครัว (Domestic epic) มหากาพย์ที่เกี่ยวกับเรื่องสัตว์ (Animal epic) มหากาพย์ที่เกี่ยวกับเรื่องเฉยหน้าบุคคลเพื่อความขบขัน (Burlesque epic) มหากาพย์ที่เกี่ยวกับปรัชญา (Philosophic epic) มหากาพย์ที่เกี่ยวกับนาฏศิลป์ (Dramatic epic) มหากาพย์ที่เกี่ยวกับการพาณิชย์ (Epic of Commerce) และมหากาพย์ที่เกี่ยวกับความรักชาติ (Epic of Patriotism) เป็นต้น

ถึงแม้มหากาพย์จะแบ่งออกเป็นหลายประเภทดังที่ได้บรรยายมาแต่ก็คาม

แต่เนื้อแท้ของมหากาพย์ทมิฬของโกลด์วูดมักจะเป็นเทพนิยาย (Myth) นิยายหรือตำนานปรัมปราของชาติ (National Legend) เหตุการณ์ที่สำคัญและน่าตื่นเต้นในประวัติศาสตร์ ตำนานประวัติศาสตร์ (Historical Legend) ตลอดจนชีวิตประวัติของวีรบุรุษทมิฬของชาติ ซึ่งถูกชนชั้นหลังดัดแปลงประวัติวีรกรรมของเขาให้หายไปจากความทรงจำของเพื่อนร่วมชาติและเพื่อนร่วมโลกจนหมดสิ้น แต่ด้วยงานนี้ได้พยายามเล่าแสวงหาและรวบรวมชีวิตประวัติและวีรกรรมของวีรบุรุษเหล่านี้ให้เป็นหลักฐานและเรื่องราวที่น่าพิศดารชวนอ่านยิ่งนัก ทั้งนี้โดยอาศัยบทเพลงที่พวกนักร้องเพลงระหว่างประเทศบรรเลงและขับร้อง เพื่อล่อลวงใจรักคุณช่อเลี้ยงและอำนาจราชศักดิ์ของบรรพบุรุษและเจ้าขุนมูลนายของตน ความรู้และประเพณีที่อบรมสั่งสอนกันในหมู่ชาวเมือง โบราณนิยายและนิทานโบราณคดีเก่าแก่ของจำดับหนึ่งก็มาหลายสิบชั่วอายุคน ฉากสำคัญๆ ในการรบครั้งโบราณ การนับถือและการเดินสัตว์บูชาพระผู้เป็นเจ้าตามลัทธิศาสนา การเผยแพร่วัฒนธรรมและอารยธรรมภายหลังสงคราม การแปรและการเปลี่ยนแปลงงานสร้างมหากาพย์ของชาติที่เจริญกว่า การอาศัยความคิดอ่านและเนื้อวรรณกรรมจากต่างประเทศ ตลอดจนการประดิษฐ์และการนำเอาเครื่องพิมพ์มาใช้ดังนี้เป็นอาทิ

เราอาจแบ่งโลกมหากาพย์ออกได้เป็น ๒ ส่วน ส่วนหนึ่งเป็นโลกทางซีกตะวันตก อันประกอบด้วยนานาประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรปและทวีปอเมริกา เช่นประเทศกรีซ อาณาจักรโรมันในครั้งโบราณ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศสเปน ประเทศโปรตุเกส ประเทศอิตาลี ประเทศอังกฤษ ประเทศเยอรมัน ประเทศต่างๆ ในท่ามกลางทวีปยุโรป ประเทศเดนมาร์ก ประเทศสวีเดน ประเทศนอร์เวย์ ประเทศฟินแลนด์ และประเทศรัสเซีย เป็นต้น อีกส่วนหนึ่งเป็นโลกทางซีกตะวันออก อันประกอบด้วยประเทศและชนชาติที่เจริญรุ่งเรืองในทางวรรณคดีของทวีปเอเชีย

เช่นประเทศไทย ประเทศอาหรับ ประเทศเปอร์เซีย ประเทศอินเดีย ประเทศจีน
ประเทศญี่ปุ่น และชนชาติอื่นเป็นต้น

มหากาพย์ที่มีชื่อเสียงมากที่สุดและเก่าแก่ที่สุดในโลก คือ "The Iliad" และ
"The Odyssey" ของ Homer หรือ Melesigenes มหากวีกรีกที่ตาบอด ซึ่งได้เกิด
เมื่อประมาณ ๓๓๕๐ ปี หรือ ๓๕๕๓ ปีมาแล้ว

มหากาพย์โบราณที่มีชื่อเสียงรองจากมหากาพย์ของชาติกรีกคือ "The Aeneid"
ของมหากวีโรมันชื่อ P. Virgilius Maro หรือที่เรียกกันสั้น ๆ ว่า Virgil ซึ่งเกิดก่อน
คริสต์ศักราช ๗๐ ปี

มหากาพย์เรื่องแรกที่สำคัญที่สุดของประเทศฝรั่งเศส คือ "Chanson de
Roland" ซึ่งยังไม่ทราบกันแน่ชัดว่า Turoldus หรือ Théroutde เป็นผู้แต่ง คิดออกหรือ
ท่องจำ แต่เป็นที่แน่ใจกันว่าเจ้าของบทวรรณกรรมนี้เป็นชาวเยอรมัน ซึ่งได้แต่ง
ขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๑ มหากาพย์เรื่องที่สำคัญเป็นที่สอง คือ "Aucassin et
Nicolette" ซึ่งไม่ปรากฏชื่อผู้แต่งเช่นเดียวกัน แต่สันนิษฐานว่าได้แต่งขึ้นใน
คริสต์ศตวรรษที่ ๑๖

มหากาพย์เรื่องหนึ่งซึ่งเปรียบเสมือนอนุสรณ์สำหรับโบราณที่มีชื่อเสียงมากที่สุด
ในวงวรรณคดีของประเทศสเปน คือ "Poëma del Cid" ซึ่งรวบรวมจากโคลง
ประเภท Ballad ต่าง ๆ ที่บรรยายถึงวีรบุรุษสเปนผู้ยิ่งใหญ่ชื่อ Rodrigo Diaz de Bivar

มหากาพย์ประจำชาติโปรตุเกส คือ "Os Lusíades" หรือ "The Lusiad" หรือ
"The Lusitanians" ซึ่งแปลว่า "โปรตุเกส" มหากาพย์เรื่องนี้ Luis de Camoëns
ได้แต่งขึ้นใน ค.ศ. ๑๕๗๒

มหากาพย์ที่มีชื่อเสียงโด่งดังที่สุดของประเทศอิตาลี คือ "Divina Comedia"
หรือ "The Divine Comedy" ซึ่ง Dante ได้แต่งขึ้นใน ค.ศ. ๑๓๐๐ มหากาพย์

เรื่องที่สอง คือ "The Orlandos" ซึ่ง Ariosto ได้แต่งขึ้นใน ค.ศ. ๑๕๓๖ มหา-
 กาพย์เรื่องถัดมา คือ "Gerusalemme Liberata" หรือ "Jerusalem Delivered" ของ
 Torquato Tasso ใน ค.ศ. ๑๕๗๕

ประเทศอังกฤษนั้นได้ชื่อว่าเป็นราชาแห่งมหากาพย์ เพราะมีมหากาพย์ประ-
 ชาติชาติสำคัญที่สุดคือเรื่อง มหากาพย์เรื่องแรกชื่อ "Beowulf" ซึ่งมีต้นกำเนิด
 มาจากเดนมาร์กและอังกฤษรวมกัน แต่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง มหากาพย์เรื่องที่สอง
 ชื่อ "The Arthurian Cycle" แห่งสมัยกลางของทวีปยุโรป ซึ่งมีผู้แต่งเป็นชาว
 อังกฤษ เวลส์ ฝรั่งเศส และเยอรมัน คือ Nennius, Gildas, Geoffrey of Monmouth,
 Wace, Layamon, Benoit de St. Maur, Chrestien de Troyes, Marie de France, Hart-
 mann von der Aue และ Wolfram von Eschenbach มหากาพย์เรื่องถัดมาชื่อ "The
 Fairie Queene" ซึ่ง Spenser กวีอังกฤษผู้เรืองนามได้จัดพิมพ์ขึ้นใน ค.ศ. ๑๕๙๕
 แต่น่าเสียดายที่มหากาพย์เรื่องนี้ยังแต่งไม่จบบริบูรณ์ มหากาพย์เรื่องถัดมา ชื่อ "The
 Robinhood" ซึ่งรวบรวมมาจากโคลงอังกฤษเก่า ๆ และ Howard Pyle ได้นำ
 เนื้อเรื่องมาเขียนขึ้นใหม่เมื่อไม่นานมานี้เอง มหากาพย์เรื่องที่ ๕ และที่ ๖ ชื่อ "The
 Paradise Lost" และ "The Paradise Regained" ของ John Milton จินตกวีตาบอด
 ชาวอังกฤษผู้แต่งมหากาพย์สองเรื่องนี้ ตีพิมพ์ราว ค.ศ. ๑๖๕๘-๑๖๖๖

มหากาพย์ที่มั่งคั่งและสำคัญที่สุดของประเทศเยอรมัน คือ "The Nibe-
 lungenlied" หรือ "The Song of The Nibelungs" ซึ่งมักเรียกกันว่า "The Iliad of
 Germany" คู่กันกับ "Gudrun" หรือ "The Odyssey of Germany" เป็นที่เข้าใจ
 กันว่า Conrad von Kuremberg, Wolfram von Eschenbach, Heinrich von Ofterdingen
 หรือ Walther von der Vogelweide ได้แต่งมหากาพย์เรื่องนี้ขึ้นในตอนต้นคริสต์ศต-
 วรรษที่ ๑๓ มหากาพย์เรื่องที่สอง คือ "The Story of the Holy Grail" ซึ่งเป็นมหา

ภาพยทกัถหลายชาติและหลายสมัยได้แต่งและแปลขึ้น ซึ่งแต่เดิกรักได้เสริมเติม
แต่งเนื้อเรื่องตามความพอใจของตน

มหากาพย์ชนเขมมของประเทศเนเธอร์แลนด์ ชื่อ "Joannes Boetgezant" หรือ
"John the Messenger of Repentance" ซึ่ง Vondel ได้แต่งขึ้นใน ค.ศ. ๑๖๖๒ มหา-
ภาพยอกเรื่องหนึ่งทจดอยู่ในวงวรรณกรรมของประเทศนั้สมัยหนึ่งชื่อ "Reineche Fuchs"
ซึ่งมีผู้แปลออกเป็นภาษายุโรปเกือบทุกภาษา ตลอดจนเป็นภาษาของชาติตะวันออก
ไกลอีกด้วย

มหากาพย์เรื่องแรกและสำคัญที่สุดของประเทศเดนมาร์ก คือ "The Hæxa-
meron" ซึ่ง Arrebo ได้แต่งขึ้นใน ค.ศ. ๑๖๔๖

มหากาพย์ทมิฬชื่อเดียวกันที่สุดของประเทศสวีเดนชื่อ "Frithjof's Saga" ของ
Tegner ซึ่งแต่งขึ้นใน ค.ศ. ๑๘๔๖

บทวรรณกรรมทจดความลักษณะของมหากาพย์ทตเขมมที่สำคัญที่สุดของประเทศ
นอร์เวย์ คือ "The Völsunga" ซึ่งเป็นตอนหนึ่งของเรื่อง "The Edda"

มหากาพย์ที่สำคัญที่สุดของประเทศฟินแลนด์ คือ "The Kalevala" หรือ
"The Land of Heroes" มหากาพย์เรื่องนี้เป็นมหากาพย์ที่สำคัญที่สุดเรื่องหนึ่งใน
บรรดามหากาพย์ที่ใหญ่ยิ่งซึ่งแสดงประวัติของชาติทั้ง ๔ เรื่องของโลก นายแพทย์
๒ นาย ชื่อ Zacharius Topelius และ Elias Lönnrot เป็นผู้รวบรวมและจัดพิมพ์ขึ้น
ใน ค.ศ. ๑๘๒๒ ซึ่งได้รับความสนใจและการต้อนรับอย่างดีเลิศจากบรรดาชาวโลก
ทั้งหลาย และได้แปลออกเป็นภาษาปัจจุบันเกือบทุกภาษาในโลก

ประเทศรัสเซียมีมหากาพย์ที่สำคัญที่สุด ๒ เรื่อง ชื่อ "The Song of Igor's
Band" แห่งคริสต์ศัตวรรษที่ ๑๒ และ "Rusland and Lyudmila" ซึ่ง Pushkin
ได้แต่งขึ้นใน ค.ศ. ๑๘๒๐

ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ หรือประเทศออสเตรียก็ นับว่ามีส่วนร่วมใน
เกียรติแห่งการเป็นเจ้าของมหากาพย์ของชาติเยอรมัน เพราะว่าภาษาเยอรมัน
นอกจากเป็นภาษาพูดของชนส่วนมากในดินแดนทั้งสองแห่งแล้ว เหตุการณ์หลาย
อย่างในมหากาพย์ของชาติเยอรมันยังเกิดขึ้นในประเทศทั้งสองนี้ด้วย โดยเฉพาะ
ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ แม้ว่าจะมีวีรบุรุษยิ่งใหญ่เช่น William Tell แต่ก็ไม่
มีมหากาพย์เกี่ยวกับวีรบุรุษเลย ฉะนั้นความใหญ่ยิ่งของ William Tell จึงตก
อยู่กับงานทางนาฏศิลป์ของ Schiller แห่งประเทศเยอรมนีโดยสิ้นเชิง

มหากาพย์เอกของพวกแม็กยาร์หรือชาวฮังการีนั้นชื่อว่า "Janes Vilez" ของ
Petofi และมหากาพย์ที่ปลุกใจให้เกิดความรักชาติของ Czuczor และ Vörös Martyr

บทวรรณกรรมของชาวเซอร์เบียที่จดอยู่ในชนมหากาพย์ คือ "The Story of
Prince Marko and A Moorish Chieftain" ซึ่งกล่าวถึงเจ้าชายมาร์โกวีรบุรุษชาว
เซอร์เบียที่มีอายุนับ ๓๐๓ ปี

มหากาพย์ที่แท้จริงและแพร่หลายที่สุดของทวีปอเมริกา คือ มหากาพย์อเมริกัน
และอินเดียน ชื่อว่า "The Song of Hiawatha" ของ Longfellow กวีอเมริกันที่มี
เสียงที่ดังซึ่งแต่งขึ้นใน ค.ศ. ๑๘๕๕

มหากาพย์ที่มีชื่อเสียงของชาติเซมิต คือ "The Book of Job" ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง
กับวิญญาณของมนุษย์ ดังนั้นฐานกันความมหากาพย์เรื่องนี้ได้แต่งก่อนคริสต์ศักราช
ประมาณ ๔๐๐ ปี แต่นักเขียนชาวยิวกล่าวว่า "Ecclesiastre" เป็นมหากาพย์ที่เกี่ยว
กับคำสั่งสอนที่ศักดิ์สิทธิ์ นอกจากนั้นก็มี "The Tales of Naomi and Ruth" "The Tales
of Esther and Ahasuerus" และ "The Song of Songs" ของพระเจ้าไซโลมอน ส่วน
นักเขียนที่เป็นคริสต์ศาสนิกชนในคอนแรกถือว่า "The Revelation" หรือ "The
Apocalypse" ของนักบุญจอห์นเป็นตัวอย่างมหากาพย์ที่เกี่ยวกับการพยากรณ์อย่างตึงเครียด

มหากาพย์ชิ้นเอกในวงวรรณคดีอาหรับและของโลกคือ "The Arabian Nights" ซึ่งเป็นนิยายที่รวบรวมกันขึ้นเป็นเรื่องราวเล่าต่อกันมาโดยไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง มีกำเนิดมาจากเปอร์เซีย และปรากฏอยู่ในหนังสือชื่อ "The Hasâr Afsâna" ซึ่งได้ถอดออกเป็นภาษาอาหรับในศตวรรษที่ ๓๐ มหากาพย์ที่มีชื่อเสียงของประเทศอาหรับอีกเรื่องหนึ่ง คือ "The Romance of Artar" ของ Al Asmai แห่งศตวรรษที่ ๘ ซึ่งเรียกชื่อหนังสือว่า "The Arab Iliad"

มหากาพย์เรื่องที่ดีที่สุดในประเทศเปอร์เซีย ชื่อ "The Shah Nameh" ของ Abul Kasim Nameh ซึ่งได้สมญาว่า โฮเมอร์ตะวันออกและ Firdusi ซึ่งแปลว่านักร้องแห่งสวรรค์ มหากาพย์เรื่องนี้ได้แต่งก่อนคริสต์ศักราชราว ๘๐๐ กว่าปี และใช้เวลานานถึง ๓๕ ปี

มหากาพย์ชิ้นครูของประเทศอินเดียที่เลื่องลือทั่วโลก คือ "รามายณะ" หรือ "The Odyssey of The East" ซึ่งมหากวีชาวอินเดียได้รจนาขึ้นเป็นภาษาสันสกฤตก่อนคริสต์ศักราชราว ๕๐๐ ปี มหากาพย์ชิ้นครูเรื่องที่สอง คือ "มหาภารต" ของมหากวีผู้ยิ่งใหญ่ มหากาพย์เรื่องนี้เป็นบทวรรณกรรมภาษาสันสกฤตที่ยาวที่สุดในโลกและเป็นเล่มหนึ่งหนังสือที่ศักดิ์สิทธิ์ที่สุดของชาวฮินดู และแต่งขึ้นก่อนมหากาพย์รามายณะ แต่เสร็จทีหลังกว่ามหากาพย์รามายณะประมาณ ๓๐๐ ปี มหากาพย์ทั้งสองเรื่องนี้ได้เป็นบ่อเกิดของ "มหากาพย์" ของท่านภารตทริ "อศัควโกษ" และมหากาพย์ของมหากวีกาฬิธาอีก ๒ เรื่อง คือ "รฆวงศ์" และ "กุมารธัมภ"

บทวรรณกรรมของประเทศจีนและญี่ปุ่น ซึ่งชาวตะวันตกเข้าใจว่าเป็นมหากาพย์นั้น คือ "The Lay of The Pious Maiden Shirakiku" หรือ "White Aster" ซึ่งในชั้นเดิมคำสดรจนาโดยฮินเย์ได้แต่งเป็นบทร้อยกรองภาษาจีน และต่อมาฮานาโอบุมิโอชิโอะ ได้แปลเป็นภาษาญี่ปุ่นแบบฉบับขึ้น

บทวรรณกรรมของประเทศไทยที่อาจเป็นมหากาพย์เรื่องแรกที่สุดและใหม่ที่สุดนั้นน่าจะได้แก่ “ตำนานกรุง” ของท่านรัตนโกสินทร์ น. ม. ต. หรือพระราชาวงค์เชอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ผู้ทรงพระนิพนธ์จบเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ ได้มีดั่งพิมพ์บางตอนไว้ในพระนิพนธ์ที่แจกในงานพระศพ และในวงวรรณคดี เป็นคำร้อยกรองประกอบด้วยโคลงต่าง ๆ กลอน ๖ กลอน ๗ กลอน ๘ กลอนเสภา และฉันท ซึ่งทรงพระนิพนธ์เป็นทำนองประวัตต์ศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ “เป็นผีพระโอรสผู้เรืองสุดทายเป็นอนันตนิพนธ์นิพนธ์ความเป็นกวีเทษของพระองค์ท่านอย่างชัดเจน เพราะเป็นเรื่องที่เต็มไปด้วยความไพเราะซาบซึ้งใจ ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ได้หลายสถาน และคงเป็นมหากาพย์เรื่องแรกของไทยที่เกิดขึ้นในยามมหายุทธสงครามอันเป็นยามระส่ำระสายยิ่ง ยากที่จะคงดีอารมณ์เขียนให้ดีได้ถึงเพียงนั้น แม้กระนั้นก็ได้สำเร็จดังเจตนารมณ์ของผู้แต่งในทำนองกลางความยกย่องสรรเสริญของผู้พบเห็นทงมรดก” ฉะนั้นในที่สุดนี้ขอให้ท่านผู้รักและสนใจในวรรณคดีของไทยทั้งมวลพร้อมทั้งชาวเขาเอง ตั้งจิตศรัทธาฐานขอให้ศรีดังว่าของวงวรรณคดีไทยเรื่องแรกซึ่งได้มีกำเนิดขึ้นในยามที่ประเทศไทยประสบภัยพิบัติจากสงครามมหาอาเชยบุรีพา ได้มีโอกาสปรากฏเป็นขวัญตาและขวัญใจของเรชาวไทยและเทศในอนาคตกาลอันใกล้เทอญ.

พระนครศรีอยุธยา

เกษม

พระนครศรีอยุธยา เป็นเรื่องตอนหนึ่งของหนังสือ Siamese White ของ Maurice Collis ได้กล่าวชมเชยไว้ว่า พระนครศรีอยุธยา เป็นนครหลวงใหญ่เปรียบด้วยมหานครลอนดอน เป็นนครที่ไม่มีความคิดแบบอย่างชาวยุโรปเข้ามาแทรกแซงเลย เป็นไทยแท้ทุกประการ ดังได้เรียบเรียงไว้ต่อไปนี้

“นักท่องเที่ยวสมัยปัจจุบันนี้มักจะผิดพลาดไปบ้าง เพราะการก่อสร้างและโฆษณาของชาวยุโรปทำให้บ้านเมืองทั้งหลายเจริญขึ้นทัดเทียมในระดับเดียวกัน ถึงหน้าพิศวงเหล่านั้น เราจะได้พบเห็นอีกแถวตามข้างถนน แต่สำหรับใจที่ผู้ซึ่งเข้ามาภายในเสด็จมัยครังพระเจ้าเจมส์ หรือว่านางเกวียนหรือเรือแจวเข้ามานั้นเป็นอย่างหนึ่ง” ดัง Conrad ได้กล่าวไว้ว่า “ที่นั่นคือตะวันออกของนักเดินเรือสมัยโบราณเป็นที่ ๆ เก่าแก่ เต็มไปด้วยความดึกดำบรรพ์ที่จรรย แพร่พรายไปด้วยประกายแวววาว คมชัดจิตใจไม่เปลี่ยนแปลง เต็มไปด้วยอันตรายแต่มีความหวังอยู่ข้างหน้า”

พระนครซึ่งเขาได้เห็นเป็นครั้งแรก อยู่ข้างหน้า ณ บดินัน เป็นสิ่งที่ไม่มีความคิดจิตใจ ความคิดความอ่านของชาวยุโรปมาแตะต้องด้วยเลย เป็นย่านการค้าที่มีชีวิตชีวาในตะวันออก ซึ่งมีบรรยากาศเป็นของตนเองโดยแท้

Fort St. George ของอินเดียใน Madras ก็เป็นแต่เงาสะท้อนของอังกฤษเท่านั้น ที่แม้จะบรรยายการการค้าสอน เนื่องจากความห่างไกล แต่สำหรับพระนครศรีอยุธยาเป็นภาพที่มองเห็นในระยะใกล้ ท่านได้มาถึงแล้วดังที่ซึ่งท่านไม่รู้ลึกซึ้งเลยแม้แต่น้อย สำหรับชาวตะวันตก เราได้สำรวจมุมตะวันออกด้านหนึ่งแล้วว่าเป็นที่ปลอดภัย

ภายในห้วงคดทศลาดเกิดอนของเรา พร้อมทั้งความรู้ที่เราได้จัดไว้เป็นระเบียบใน
เรื่องคำสอนและคติของตะวันออก ทำให้เราเห็นของทุกสิ่งทุกอย่าง

แต่ใจมิได้มุ่งมาในด้านนี้ เรายังคงท้อแท้กับที่เคยไปด้วยอันตรายแต่
ความหวัง จะสนใจหรือไม่ก็ตาม พระมหากษัตริย์ของสยามเป็นบุรุษที่ทรงพระราช
อำนาจอันยิ่งใหญ่อย่างแท้จริง การที่จะให้ทราบถึงพระกรรณหรือจะเข้าต้นทศลาด
กับมหาดเล็กใกล้ชิดได้นั้น ต้องเดินแต่ไกล

หลังจากที่ใจได้เดินทางทรก้นคารเปิดาเปิดยวดมาแล้ว พระนครที่อยุธยา
ก็เบียดบังมหัศจรรย์ที่พลณผลุดชนตรงหน้าทันที ผู้อำนวยความสะดวกของบริษัทยุโรปใน
ปี ๑๖๓๗ ได้กล่าวไว้ว่า "พระนครนี้เป็นพระนครใหญ่เท่าพระนครลอนดอน" มอง-
ซิเออร์เวเรท์ ผู้จัดการบริษัทฝรั่งเศส ขณะเมื่อพบกับเดอชวาลต์ต้นคอนของสยามได้
กล่าวว่า อยุธยาใหญ่กว่าปารีส มีบ้านเรือนน้อยๆ พระเจดีย์ที่สง่างาม มีแม่น้ำ
น้ำขุ่น เต็มไปด้วยหม้อเรือนน้อยใหญ่นับไม่ถ้วน พลเมืองมีไม่น้อย

ไซเคินชาวดัช ได้เขียนหนังสือไว้หลังจากนั้นสี่สิบแปดปี กล่าวว่า อยุธยา
กว้างใหญ่ถึง ๖ ไมล์ ถ้าแบ่งทำด้วยหิน ถนนหนทางกว้างใหญ่ตรงตามกำหนด มี
คูขนาบไปกับถนน พระราชวังอยู่ห่างจากตัวเมืองใหญ่โตและสง่างาม ยอดปราสาท
ราชฐานเป็นเงาจะวาวด้วยทองทา

ต่อมาเดอชวาลต์ได้เขียนตามความรู้สึกของตนเองว่า "เราเดินไปตามรอบนอก
ของเมือง ข้าพเจ้ามักจะหยุดยั้งชมพระมหานครอันแข็งแรงด้วยความชื่นชม พระ-
นครนี้ตั้งอยู่บนเกาะมีแม่น้ำใหญ่ไหลรอบเกาะ แม่น้ำนี้กว้างด้ามเท้าของแม่น้ำเซ-
เรจากฝรั่งเศส, อังกฤษ, ฮอลแลนด์, จีนและญี่ปุ่น เทียบอยู่ตามลำน้ำ ส่วนเรือน้อย
มากหลายและเรือทั้งแจวด้วยลูกเรือ ๖๐ คนกรายอยู่ไปมา ภายนอกกำแพงเมือง
มีหมู่บ้านของชาวต่างประเทศซึ่งเข้ามาทำการค้า บ้านเหล่านี้ตั้งอยู่บนฝั่งในลำแม่น้ำ
วัด ครัว และหมอกเดินอยู่บนพนดิน ถนนยาวเหยียดสุดลูกหูลูกตา มีคูน้ำไหล

ไล่สัตว์อาศัยอยู่เป็นคู่ไป หมู่บ้านของประชาชนอยู่ภายใต้ต้นไม้ใหญ่ ต่อจากหมู่บ้าน
นั้นไปบนทุ่งนาอันกว้างใหญ่ ตามขอบฟ้าเป็นหมอกมัว และเมฆดลปรากฏเห็นเป็น
เงาประกายเมื่อท้องแดงแดงอยู่เหนือทิวไม้เนิน ข้าพเจ้าไม่ทราบข้าพเจ้าได้วาดภาพ
อันงดงามใดที่ฉันจริงหรือไม่ แต่ข้าพเจ้าได้เห็นภาพนี้มาด้วยตนเอง และยังไม่เคย
เห็นที่ไหนที่งามกว่านี้”

เมื่อได้สำรวจข้อไปอีกวันหนึ่ง เดอซัวส์ได้เห็นภาพภายในบ้านของชาวไทย
“เราได้พายเรือไปตามลำคลองอันยาวภายในวัดริมไม้ฉันทะระอุม มั่นกรังอยู่แล้ว ๆ
ผ่านเข้าไปในหมู่บ้านไม้ทักพินสูงชันไปดอยอยู่บนหัวเต่า ภายนอกมองดูประมา
แต่ปรากฏว่าภายในสะอาดสะอ้าน เราเข้าไปในบ้านหลังหนึ่งคาดว่าจะได้เห็นชาวนา
ได้เสื่อขาดกระรุ่งกระวัง แต่ทุกคนได้เสื่อสะอาดเรียบร้อย บนพื้นปูเสื่อวางหีบบุญบน
มมุดอยู่ทั่วไป ยังไม่ทันเข้าประตู เขาร้องเชิญให้เราต้อนรับทานน้ำชาด้วยถ้วยกระ
เบองเคลือบ”

สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ประทับอยู่ในพระบรมมหาราชวังภายในกำแพง
สามชั้น ทรงตั้งบังคมอุทิศถวายแด่คำทำนายทายทักของโหราศาสตร์ ยศอย่างของ
พระองค์เป็นไปโดยสถานประมาณไม่เหมือนกับพระเจ้ากรุงฝรั่งเศสในสมัยเดียวกัน
พระราชอำนาจของพระองค์เป็นเหตุเดือดร้อนทุกไป มหามงกุฎ
แต่พระองค์ก็ทรงพร้อมด้วยหมื่นนางกำนัล และบางคนก็เป็นชายเยี่ยง มหามงกุฎ
รักษาพระองค์ชาวต่างประเทศและอะเมซอน ทรงปรากฏพระองค์ในหมู่ประชาราษฎร์
ในแบบแห่งกษัตริย์โบราณเจ้ากับข้า-ภายในท้องพระโรงพระราชวังซึ่งตั้งไว้ที่
อยู่หลังของวาม การแต่งตัวของพระองค์ไม่เหมือนเจ้าแบบตะวันตกหรือแบบของ
พระองค์แต่จัดประทับเหนือพระแท่นทรงรับสั่งกับข้าราชการบริพารเช่นเดียวกับพระ
แท่นอยู่แต่แสดงความเป็นเจ้าเหนือหัว นักเขียนสมัยนั้นมักจะหยิบยกขึ้นกล่าวขวัญ
เสมอ พวกข้าราชการบริพารทั้งหลายก็งานเข้าหมอบเฝ้าอยู่ตลอดเวลา ท้องพระโรง

เปล่า ทางด้านหนึ่งมณฑลตรงอยู่ตามนครเจ็ดชั้นและเก้าชั้น ภายใต้นครตรงกลาง
 มีช่องพระแตรม่าน เหนือบคิหมอบคุกเข่าก้มหน้าเฝ้าอยู่ มือทั้งสองพนมขนเบรป
 คอกับวัดม เมื่อคนตรับระโคมม่านทงของพระแตรก็ค่อยๆ แลยออก พระองค์ประทับ
 อยู่ในช่องพระแตร พระองค์ล้อมรอบไปด้วยข้าราชการบริพารซึ่งเต็มไปด้วยความเคารพ
 ตักการะ คุประหนงองค์พระโพธิสัตว์ลอยอยู่เหนือพิมาน พระพักตร์ของพระองค์สำรวม
 ดั่งงำม พระองค์ได้ทำให้พระองค์มีลักษณะผิดไปจากมนุษย์ปฤชนสามัญให้สมกับ
 นลของพระองค์ ดังวาททองของพระองค์ความคล้ายเปลวเพลิงอยู่ใจกลาง ของช่อง
 พระแตร ทำให้มองคุประหนงถึงศักดิ์สิทธิ์อยู่ในระยะไกลฉะนั้น

เวลาแจ้งพระราชดำเนิน พระองค์ทรงช้างพระที่นั่งออกจากพระบรมมหาราช
 วังไปตามบาทวิถี ซึ่งมีพลรบและพดม้าเรียงอยู่ตลอดทาง พดรบได้หมวกเหล็ก
 (Helmet) และเกราะหนัง พดม้ารักษาพระองค์คนเดียวและโมหมัดมอดดั่งงำม ข้าราชการ
 บริพารเดินหน้าและตามหลังได้เครื่องยศตามราชพิธี หมวกลักษณะคล้ายผ้า
 มีแถบทองเป็นขนตามตำแหน่งยศ ข้าราชการขอยากับท่านว่า กระบวนแห่มีลักษณะ
 อย่างเจ้าและแปลกมาก ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกเหมือนได้เห็นฟาโรห์ เสด็จประพาสตาม
 ริมฝั่งแม่น้ำไนต์ด้วยความดั่งงำพากพมเช่นกัน

ขณะที่พระเจ้าอยู่หัวเสด็จไปในกระบวนเช่นนั้น ความเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์และ
 เป็นสิ่งที่เข้าใกล้มิได้นั้นยังคงถ้อยกันอยู่ เพราะไม่อนุญาตให้ประชาชนอยู่ในถนน และ
 ไม่ยอมให้โสดหน้าต่างออกมาดู ตามบ้านมักจะมีมูต แล้วยกยแอมมองตลอดช่อง
 ประตูของตึกถัดมบทศักรยณะนั้น

การปกครองของสยามมองเห็นแต่ภายนอกได้ดังนี้ แต่ที่ว่าภายในนั้นมีอำนาจ
 ใหญ่หลวงเท่าที่สำมารจะจัดไปได้ เพราะข้าราชการและบริพารที่ใช้ต่างพระเนตร
 พระกรรณนั้นมอำนาจสิทธิ์ขาดโดยแท้ เขาใช้อำนาจทางศาสนาเป็นรั้วป้องกันศัตรูมิ
 ให้มาแผ้วพาดพระองค์ได้.

ทายบทกวีประจำเดือน ตุลาคม ๒๔๙๑

ผู้ทายจะต้องส่งคำทายถึง ๓๗ ซอยพญานาค ก่อนวันที่ ๒๐ เดือนนี้ ผู้
ทายจะถูกจะได้รางวัล "วงวรรณคดี" ฉบับเดือนพฤศจิกายน ๑ เดือน สมาชิกจะได้
สดากินแบ่ง ๑ ฉบับเช่นเคย

ปัญหา คำใดลงต่อไปนี้อยู่ในหนังสืออะไร ใครเป็นผู้แต่ง?

“ฝากโฉมสมรแม่ไฉ่	แห่งใด ดีฤา
ฝากเมฆเกรงวรรณไท	ดอบกตา
ฝากโฉมดกขมิ้นใน	เกษียรสมุทร กัด
เกรงพระดีกรปลา	ปลุกให้สลายศรี
ฝากองค์อุมาแม่เจ้า	จอมสวรรค์ คักรม้ง
เกรงเกดอภังค์อินทรผืน	ใฝ่น้อง
ฝากฟ้าขลาดทิววัน	สอศเนตร สบแม่
ฝากน้ำเกรงนาคต้อง	จิตต์ค้องใจสมร
ฝากมาตุหรือท่านไท	บุตรหลาย
ฝากมิตรกรังมิตรหมาย	แคะค้อง
เวียนน้กกอกเวียนคลาย	จิตกแน่ แด้วแม่
โฉมฝากใจแม่น้อง	ยังด้วยฝากใคร”

ไซบทกวีประจำเดือนกันยายน ๒๔๙๑

มกราคม ๒๐ ราย คณะกรรมการได้พิจารณาแล้วเห็นว่าที่ควรได้รับรางวัลมี ๑ ราย คือ "พิชัย" สมาชิก ส่วนที่ได้ทำการค้นคว้าสมควรชมเชยตามลำดับ คือ น. กระแสสินธุ์ ๑๘ ตระกโสณนัธ ๒ "๓๓ ข สามเสนใน" ผู้ได้รับรางวัล ได้ส่งกากินแบ่งของรัฐบาล ๓ ฉบับ

คำกลอนทมิฬคำ จีน คัด ต้น ปัน เท่าที่คณะกรรมการรวบรวมมาดังนี้:—

๑. รามเกียรติ์พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๒

“คิดพางแผดงคักตาตาโถม	เข้าน้าวโน้มหักโค่นต้นพฤษภา
ถอนรากกระชากคุดตะมุตะด้า	๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เห็นยวหน่องม่วงปรางดางด้าด	ทงพวงด้าดตงจ จัน
ควาฉวยกตด้วยคืบกับด้วยคืบ	บ้างหักขาดกระเด็นลงเบ็นต้น
	๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
	เทียบบายบนทกมะพร้าวน้าวด้าด”

๒. นิราศทวาราวดี ของมหาฤกษ์

“ถึงบ้านงวอดิจิตให้คิดขาม	เห็นแต่หนามเข้าประเดี่ยวยงเดี่ยวออก
ให้พรันใจไหวหวังวนรก	เม้นไปตกแก้วกัหนามคงคำตัน
เพราะรูปาจรหลอนทำเขม	ใครคิดเป็นบุรุษวิสุทธิต
เห็นด้าวด้าวเข้าไม่ได้เหมือนใจจัน	๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
	จะพนบนงวนดักกคน”

๓. นิราสวัดเจ้าฟ้า ของสุนทรภู่

“ฝ่ายสาวสาวกต่างมวยด้วยระอาค
 ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
 ทงหมผาตาทรเหมือนดัง
 ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖
 เมื่อยกเท้าก้าวอย่างสว่างแฉ
 ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒
 นหากเห็นเป็นเด็กแมนเจก

แต่ชยาคอยว่านึ่งผา
 ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘
 ทงผานึ่งนก็อมดงกรอม
 ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔
 เหมือนฟ้าแถบเดผาดแทบขาด
 ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐
 เจียนจะบันชุ่มข้ามไปตามนาง”

๔. นิราสพระปฐม ของสุนทรภู่

“๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
 ทถางแผ่ผู้ตมมทรพ
 ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖
 แหวนด้ายสร้อยแดงดังทงด
 ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒
 เหมือนเมื่อเราวันเปิดยวมนเค
 ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘
 หมายไคยู่ค้เคียงบนเคียง

เพ็ชรประดับคัมพูท
 ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔
 น้าสนใจห่มนึ่งตอด
 ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐
 พบแต่เชนนหนาจดัง
 ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖
 ฅนคองบันคดังดมไม่มค

๕. นิราสปลิว ของมหาฤกษ์

“๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
 แต่ตัวเราก้ไม่เท่าพระกนิษ
 ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖
 กอนกรุงตงผนเบนทเมือง
 ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒
 กอนอู่ทองครองดมบคกษทร
 ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘
 ไปรับหุชบุตรสาวเจ้ากร

๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔
 ฅนคณานบถออกถอ
 ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐
 มีในเรอจคหมายไมบ
 ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖
 พระเจ้าด้ายนาผงชม
 ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒
 มาอยุ่ค้ทาทาเชิงราไป”

๖. ประมวลมารค ของ น.ม.ส.

กวดากยมากมวดจวนประ

“๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
 ประมวลมารคเหมือนพล
 ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖
 เบนมือค่นประกอบเกอเพอ

ตั้งเขมจำนงตรงหมายมุ่ง
เรื่องแปลก ๆ อ่านได้ทั้งไทยจีน

หากผดุงวิทยไว้ม่กษณ
ไม่บ้ายปนก้าวออกนอกทางเขย ๆ”

๑. นิราสรอบโลก ของแสงทอง

“ถึงคัวเด็กแต่ไทยว่องไวกว่า
พวกหนูจีนทำหน้าตาเป็นทุกข
ดิบนาที่แดนไทยถูกไม่เข้า
เรารักคิดแบกใหญ่มันไวกค้น

พวกกของหน้าจีนนานทำการบุก
เพราะถูกกดกดคดอยู่ประคจีน
ประคเรียนทำท่าจำคด
เตระอย่างปนหลังไทยเซฟได้เยะ”

ในววรรณคดี

ในวันทีเร่ดึกแห่ง “สมเด็จพระปรมหาราชเจ้า” ศกนี้ วงวรรณคดีได้อัญเชิญพระราชนิพนธ์เรื่อง “อิเหนาเข้าเมือง” มาลงไว้ เป็นการเฉลิมพระเกียรติและสดกานวิทยุ ๑๗.๓๐. ของกรมไปรษณีย์โทรเลข จะได้จัดเรื่องนเข้าไว้ในรายการแสดงในภาคบ่ายวันที่ ๒๓ ตุลาคม ศกนี้ด้วย

เรื่องตามเค้าโครงประพาดยุโรป ตอนนี้เป็นตอนที่ประทับอยู่ในลอนดอน มีเรื่องเล่าในพิชัแต่งงานที่ เอคินเบอเรอ ทอดพระเนตรโรงงานอาวุธ และเป็นแรกของเธออามดร์องเบนคิน. บ้านเขา—บ้านเรา ของแต่งกรานต์ เป็นบทกวีที่เขียนขึ้นจากความรู้สึก และเป็นข้อควรคิด

ในเล่มนี้ “องคต” ได้เล่าเรื่องการแต่งประพาดปาร์ดี และฮอดตันดาซึ่งคัดตอนมาจาก หม่อมเจ้ามูรธาภิเชก โสณกุล อีกค่อหนึ่ง ในเรื่องนออกจากรายการเค้าโครงพระราชดำเนินโดยละเอียดแล้ว ยังมีเรื่อง “พระแข่งรถ” เรื่องโรงงานผลิตปิ การทำหลอดไฟฟ้า ทำเครื่องวิทยุ และเครื่องอุปกรณ กับเรื่องพระยากดยานไมตรี (Dr. Sayre) ผู้ทชาวไทยจะดมเลี่ยมมิได้ เขาเฝ้าทูตละของชุดพระบาทที่โตซาน และรับพระราชทานเตียงเป็นเกียรติยศด้วย

บทกวีบดงของสมเด็จพระปรมหาราชดำรงราชานภาพเล่มนี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับ “วัดสุวรรณคาราราม” อันเป็นวัดที่สำคัญอีกวัดหนึ่งสำหรับผู้ประสงค์จะแสวงหาความรู้ทางประวัติศาสตร์

“อนตดา” เป็นนักเขียนใหม่ ดังข่าว “ดังคมเมืองนอก” มาจากยุโรป วงวรรณคดีขอขอบคุณไว้เป็นอย่างมาก และหวังว่าผู้เป็นข่าวใน “ดังคม” นี้คงจะ

ให้อภัย เพราะอนาคตาเขียน ต่อเพียง “กตเยี่ยงวิฆตหาย” เท่านั้น มิได้มีความมุ่งหมายเป็นอย่างอื่น

จุฬารัตน์ ซึ่งมีผู้ชอบฟังปากมากได้ตั้ง “ชุมนุมมหาภาพยนานาชาติ” มาให้เป็นเรื่องในวงวรรณคดีอย่างแท้จริง ชุมนุมมหาภาพยนานาชาตินี้ได้รับวบรวมมหาภาพยของชาติต่าง ๆ ในโลกไว้อย่างพร้อมเพรียง พร้อมด้วยคำอธิบายอย่างละเอียดละออ วงวรรณคดีขอเตือนรวบเรื่องนี้เป็นพิเศษ พระนครศรีอยุธยา ของ เกษม เป็นการคัดลอกพรรณนาถึงความงามของกรุงศรีอยุธยา เมื่อครั้งยังรุ่งเรืองอยู่

การทลายบทกวีของวงวรรณคดีนั้น ปรากฏว่ามีสมาชิกและผู้อ่านสนใจกันมาก จึงขอชี้แจงให้ทราบไว้ว่า หนังสือที่ออกเป็นปริศนาถัด กวักถัด ส่วนใหญ่ วงวรรณคดีได้เฟื่องถึงถึงบุคคลสำคัญ ๆ ทั้งสิ้น และการทลายก็เกินไปเพื่อความสนุกสนานในหมู่ผู้ศึกษาวรรณคดีมากกว่าอย่างอื่น ทั้งปัญหาที่มีได้ออกให้ยากจนเกินไปไม่มีผู้ถูกเฉลยเลย แต่ก็จะง่ายจนทลายได้ทุกคนก็ไม่ใช่ว่าปัญหา วงวรรณคดีมีความประสงค์ให้ท่านผู้อ่านได้ค้นคว้าหาหลักฐานมาประกอบคำตอบด้วย อันเป็นปัจจัยโยงไปให้นิยมอ่านหนังสือไทยมาก ๆ

หนึ่ง วันที่ ๒๓ ตุลาคม ศกนี้ เป็นวันตรงกับวันประสูติของสมเด็จพระราชชนนี ในฐานที่ทรงเป็นสมาชิก วงวรรณคดีขอน้อมเกล้าฯ ถวายพระพรให้ทรงพระเกษมสำราญตลอดทุกทิพาราตรีกาล.

บรรณาธิการ

๓ ตุลาคม ๒๔๙๓

หนังสือพิมพ์มหาวิทยาลัย

ของ

สโมสรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พอพันธ์ มณีรัตน์ บรรณาธิการ

กำหนดออกปีละ ๓ ฉบับคือ ฉบับปฐมหาราชานุสรณ์ ๒๓
ตุลาคม, ฉบับวันเกิด ๑ มกราคม และฉบับวันปริญญาเมษายน มีเรื่อง
น่ารู้ น่าอ่าน ทั้งสารคดี บันเทิงคดีและวิทยาการ อีกทั้งข่าวกิจการสโมสร
ทุกๆ ด้าน

ราคาฉบับละ ๕ บาท

ท่านนิสิตเก่าและท่านผู้สนใจ โปรดส่งของพร้อมกับส่งเงินที่บรรณาธิการ
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก่อนหนังสือออก

ต่างจังหวัดเพิ่มค่าส่งอีกฉบับละ ๕ บาท

สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย
ได้จัดการดำเนินงาน
หอพักนภาศัพท

๑๘ ถนนรองเมือง ซอย ๕

เปิดรับนิสิต นักศึกษาและนักเรียนหญิง อยู่ประจำ
คณะกรรมการดำเนินงานหอพัก คือ

อาจารย์ฉดวย กาญจนาคม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์อนงค์ นิมนานเหมินทร์

โรงเรียนศุภจิตวิทยาดัย

อาจารย์ไพเราะ วานิชเวทย์วิจารณ์

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

อาจารย์กระจางศรี รักตะกนิษฐ

โรงเรียนการเรือนพระนคร

นายแพทย์หญิงดิฉิต ดำระคุณ

สถานที่อยู่ มีระเบียบเรียบร้อย กว้างขวาง สะอาด

อาหาร ถูกสุขภาพและอนามัย

เจ็บป่วย มีแพทย์ประจำอย่างใกล้ชิด

การเรียน มีอาจารย์แนะนำโดยไม่คิดค่าสอน

สังคม ให้รู้มรรยาทในการสมาคม

ท่านผู้ปกครองนิสิต นักศึกษา นักเรียนหญิงโปรดติดต่อ
หอพักนภาศัพท

๑๘ ถนนรองเมือง ซอย ๕ พระนคร.